

**Referat Katechetyczny
Kurii Metropolitalnej
Archidiecezji Częstochowskiej**

**BIULETYN KATECHETYCZNY
2023/2024**

Opracowanie wydania:
ks. Paweł Wróbel

Seria nowa: Tom 9

Częstochowa 2023

BIULETYN KATECHETYCZNY

Seria nowa: 2023, t. 9

Redakcja:

Referat Katechetyczny
Kuria Metropolitalna w Częstochowie
Al. NMP 54; 42-200 Częstochowa
tel. 34/324 10 44 ; 453 40 10 30
e-mail: katecheza@archiczest.pl
oficjalna strona WWW:
www.katecheza.archiczest.pl

Redaktor naczelny:

ks. Paweł Wróbel

Zespół redakcyjny:

ks. Tomasz Mucha
s. Aneta Karlak

Skład:

Monika Wierzbicka

Projekt okładki:

Monika Wierzbicka

ISBN 978-83-65209-00-9

Częstochowskie Wydawnictwo Archidiecezjalne
REGINA POLONIAE 42-200 Częstochowa,
ul. Ogrodowa 24/44; tel. 453 40 10 10; e-mail: cwa@cwa.com.pl

SPIS TREŚCI

I. SPRAWOZDANIE ZA ROK SZKOLNY 2022/2023

1. Stan katechezy w roku szkolnym 2022/2023	9
2. Formy doskonalenia zawodowego katechetów	11
3. Formacja duchowa katechetów.....	12
4. Olimpiada i konkursy religijne	12
5. Pielgrzymka maturzystów.....	19

II. SPRAWY FORMACYJNO-ORGANIZACYJNE W ROKU SZKOLNYM 2023/2024

1. Spotkania formacyjne	23
2. Spotkania szkoleniowe	24
3. Konferencje i Katechetyczny Piknik Rodzinny	32
4. Olimpiada i konkursy	33
4.1. XXXIV Olimpiada Teologii Katolickiej (Szkoła Ponadpodstawowa).....	33
4.2. XXIX Wojewódzki Konkurs Wiedzy Biblijnej (Szkoła Podstawowa, VI-VIII)	34
4.3. XXIX Diecezjalny Konkurs Wiedzy Biblijnej (Szkoła Podstawowa, IV-V).....	34
4.4. Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Biblijnej dla szkół ponadpodstawowych	35
5. Rekolekcje szkolne	36
5.1. Rekolekcje w toku zajęć szkolnych.....	36
5.2. Dni przeznaczone na rekolekcje szkolne	36
5.3. Termin zgłoszenia rekolekcji.....	36
5.4. Zarządzenie w sprawie rekolekcyjnistów i duchownych spoza archidiecezji częstochowskiej.....	37
5.5. Zarządzenie w sprawie weryfikacji danych w Rejestrze Sprawców Przepięstw na Tle Seksualnym.....	38
6. Pielgrzymka maturzystów.....	38
7. Programy i podręczniki do katechizacji.....	39
8. Obowiązki katechety w parafii i szkole	53
9. Świadectwa ukończenia nauki religii	54
10. Szkolne Koło Caritas	55

III. KATECHEZA PARAFIALNA

1. Pierwsza Komunia św.	59
------------------------------	----

1.1. Instrukcja o przygotowaniu dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii św. w archidiecezji częstochowskiej (nowelizacja).....	59
1.2. Aneks do instrukcji o przygotowaniu dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii św. w archidiecezji częstochowskiej uwzględniający przepisy w czasie pandemii.....	66
1.3. Materiały katechetyczne i duszpasterskie do pierwszej Komunii św. z serii „Boży Baranek”.....	67
1.4. Nowe wydanie książeczki komunijnej „Boży Baranek”.....	67
2. Bierzmowanie	68
2.1. Instrukcja duszpastersko-katechetyczna w sprawie przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania w Archidiecezji Częstochowskiej (nowelizacja)	68
2.2. Materiały diecezjalne z serii „Mocni Duchem”	74
2.3. Nowe materiały diecezjalne z serii „Mocni Duchem”	75

IV. SPRAWY BIEŻĄCE

1. Misja kanoniczna	79
2. Karty formacyjne	80
3. Funkcjonowanie Referatu Katechetycznego	80
4. Pracownicy Referatu Katechetycznego	81
5. Konsultanci ds. katechezy oraz awansu zawodowego.....	81
6. Terminy ferii zimowych.....	81
7. Sprawozdania katechetyczne	82
8. Przechodzenie na emeryturę	82

V. SPRAWY PRAWNE

1. Dokumenty państwowe	85
1.1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14.04.1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach – nowelizacja z 25.03.2014 r.	85
1.2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7.06.2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach	90

1.3. Zasady dotyczące organizowania rekolekcji dla uczniów szkół publicznych	91
1.4. Porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii	93
2. Dokumenty kościelne	97
2.1. Uchwała Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z dnia 19 września 2018 roku w sprawie obowiązywania „Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” i programów nauczania religii	97
2.2. Oświadczenie Komisji Wychowania Katolickiego KEP w sprawie organizowania zajęć z religii w publicznych przedszkolach i szkołach z dnia 18.03.2019 r.	100
2.3. Zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych z religii rzymskokatolickiej w szkołach (25.08.2008).....	101
2.4. Komunikat Komisji Wychowania Katolickiego KEP w sprawie nauczania religii w pozaszkolnym systemie edukacji domowej.....	108
2.5. Zasady prewencji i postępowania w pracy wychowawczej i duszpasterskiej z dziećmi i młodzieżą w archidiecezji częstochowskiej	109

I. SPRAWOZDANIE ZA ROK SZKOLNY 2022/2023

1. STAN KATECHEZY W ROKU SZKOLNYM 2022/2023

1.1. Katecheci w Archidiecezji Częstochowskiej

1.1.1. Ogólne dane statystyczne

Katecheci	Księża diecezjalni	Księża zakonni	Siostry zakonne	Bracia zakonni	Świeccy		Razem
					K	M	
Ogólna liczba katechetów	231 + 1dk	5	51	4	331	59	683
					390		

1.1.2. Katecheci w poszczególnych typach szkół państwowych i prywatnych (niepublicznych)

Katecheci	Księża diecezjalni	Księża zakonni	Siostry zakonne	Bracia zakonni	Świeccy	Razem
przedszkola	36	-	18	-	151	205
szkoły podstawowe	167	3	35	2	297	504
licea ogólnokształcące	46	-	2	-	25	73
technika	38	1	2	-	36	77
szkoły branżowe I	22	1	3	-	21	47
szkoły specjalne	1	3	2	-	28	34
inne	3	-	-	-	1	4
Razem						944

1.2. Typy szkół w Archidiecezji Częstochowskiej

1.2.1. Typy szkół publicznych i niepublicznych

Rodzaj placówki	Razem	Publiczne	Katolickie	Niepubliczne / prywatne
przedszkola i oddziały przedszkolne	316	269	27	20
szkoły podstawowe	351	316	20	15
licea ogólnokształcące	43	32	4	7

technika	40	35	2	3
szkoły branżowe I st.	22	21	-	1
inne	3	-	-	3

1.2.2. Typy szkół specjalnych

Rodzaj placówki	Razem	Publiczne	Katolickie	Niepubliczne / prywatne
przedszkola	6	3	0	3
szkoły podstawowe	15	9	2	4
licea / technika	2	1	1	-
szkoły branżowe I st.	4	3	1	-
przysposabiające do zawodu	11	8	3	-
ośrodki szkolno-wychowawcze	3	3	-	-

1.3. Frekwencja na lekcjach religii

Rodzaj placówki	Publiczne uczęszcza/nie uczęszcza	Katolickie	Niepubliczne uczęszcza/nie uczęszcza
przedszkola i oddziały przedszkolne	14 346 / 601	1 114 / 1	381 / 46
szkoły podstawowe	51 639 / 3 029	1 665	1 031 / 152
licea ogólnokształcące	7 016 / 4 031	325	340 / 269
technika	9 271 / 4 593	180	27 / 192
szkoły branżowe I st.	1 622 / 673	0	22 / 0
szkoły specjalne i ośrodki	842 / 58	206 / 1	59 / 8
inne	52 / 0	0	0

1.4. Etyka w szkole

Rodzaj placówki	Publiczne	Katolickie	Niepubliczne
przedszkola	0	0	0

szkoły podstawowe	402	0	49
licea ogólnokształcące	147	0	0
technika	164	0	0
szkoły branżowe I st.	28	0	0
szkoły specjalne i ośrodki	0	0	0

2. FORMY DOSKONALENIA ZAWODOWEGO KATECHETÓW

W ramach formacji permanentnej Referat Katechetyczny w minionym roku szkolnym zorganizował szereg spotkań związanych z doskonaleniem zawodowym. Obligatoryjnie katecheci uczestniczyli w:

1. Konferencji katechetycznej na rozpoczęcie roku szkolnego – 485 osób
2. Ogólnopolskim Sympozjum Katechetycznym „Kocham Kościół na i po katechezie” – 337 osób.

Ponadto katecheci mieli możliwość uczestniczenia w wybranych przez siebie szkoleniach, które Referat Katechetyczny przygotował we współpracy z:

1. Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie:
  - 2 konferencje przedmiotowo-metodyczne
  - 10 warsztatów
  - 3 wideokonferencje
  - 2 webinaria
  - 3 szkolenia w rejonach
2. Fundacją dla Życia i Rodziny:
  - 6 szkoleń
3. Wyższym Instytutem Teologicznym w Częstochowie:
  - 13 serii warsztatów biblijnych.

Dopełnieniem oferty szkoleniowej były spotkania organizowane przez inne podmioty, m. in.:

1. Tygodnik Katolicki „Niedziela” w Częstochowie - Kongres Pedagogiki Chrześcijańskiej
2. Wydawnictwo Świętego Wojciecha - XXI Ogólnopolskie Sympozjum Katechetyczne

3. Centrum Doskonalenia Nauczycieli NATAN oraz Wydział Katechetyczny i Wydział Duszpasterstwa Małżeństw i Rodzin Diecezji Tarnowskiej – szkolenia.

3. FORMACJA DUCHOWA KATECHETÓW

Formacja duchowa katechetów obejmowała udział w dniach skupienia:

Spotkania formacyjne	Liczba uczestników
Adwentowy dzień skupienia	295
Wielkopostny dzień skupienia	311

4. OLIMPIADA I KONKURSY RELIGIJNE

W roku szkolnym 2022/2023 Referat Katechetyczny uczestniczył w organizacji kilku konkursów o tematyce religijnej oraz Olimpiady Teologii Katolickiej.

4.1. XXXIII Olimpiada Teologii Katolickiej Pelplin 2023

XXXIII Olimpiada Teologii Katolickiej przebiegała pod hasłem „Bóg jest Miłością objawioną w Słowie”.

Etap diecezjalny odbył się 12 stycznia 2023 r. Trzy osoby, które uzyskały najwyższą liczbę punktów, reprezentowały archidiecezję częstochowską podczas finału ogólnopolskiego w Pelplinie w dn. 13-15 kwietnia 2023 r.

Udział szkół w Olimpiadzie Teologii Katolickiej

Etapy	Liczba szkół	Liczba uczniów	Liczba zaangażowanych katechetów
Etap szkolny	14	228	24
Etap diecezjalny	13	27	17
Etap ogólnopolski	2	3	2

Lista laureatów etapu diecezjalnego według kolejności zajętych miejsc

Lp.	Nazwisko i imię	Szkoła	Katecheta
1.	Bąkowicz Karolina	II Liceum Ogólnokształcące im. K. K. Baczyńskiego w Radomsku	Kurowska Ewa
2.	Żóraw Kacper	I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Wieluniu	Suter Joanna
3.	Smolarek Amelia	II Liceum Ogólnokształcące im. K. K. Baczyńskiego w Radomsku	Kurowska Ewa

Po przeprowadzeniu finału ogólnopolskiego Amelii Smolarek przyznano tytuł laureatki XXXIII edycji Olimpiady Teologii Katolickiej, natomiast Kacper Żóraw i Karolina Bąkowicz uzyskali status finalistów. Gratulujemy i dziękujemy za godne reprezentowanie naszej archidiecezji w Pelplinie.

4.2. XXVIII Wojewódzki Konkurs Wiedzy Biblijnej

Konkurs był przeznaczony dla uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych, przebiegał pod hasłem: „Zdumiewali się Jego nauką, gdyż słowo Jego było pełne mocy” (Łk 4, 32) i dotyczył znajomości Ewangelii wg św. Łukasza.

Do finału wojewódzkiego zakwalifikowało się 12 najlepszych uczniów, którzy uzyskali największą liczbę punktów w etapie rejonowym.

Finał odbył się 20 kwietnia 2023 r. w Katowicach. Wzięło w nim udział 60 uczniów z 50 szkół podstawowych województwa śląskiego, znajdujących się na terenie archidiecezji częstochowskiej i katowickiej oraz diecezji bielsko-żywieckiej, gliwickiej i sosnowieckiej. Finaliści zostali wyłonieni spośród 1059 uczestników z 425 szkół. Wcześniej odbywał się etap szkolny, w którym uczestniczyło 2921 uczniów z 443 szkół.

**Udział szkół z archidiecezji częstochowskiej
w XXVIII Wojewódzkim Konkursie Wiedzy Biblijnej**

Etapy	Liczba szkół	Liczba uczniów	Liczba zaangażowanych katechetów
Etap szkolny	94	627	97
Etap rejonowy	87	199	92
Finał	9	12	10

Lista laureatów etapu rejonowego, którzy wzięli udział w finale wojewódzkim według kolejności zajętych miejsc

Lp.	Nazwisko i imię	Szkoła	Katecheta
1.	Maniszewski Krzysztof	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Wierchowisku	Gawłowska Katarzyna
2.	Motyl Antonina	Szkoła Podstawowa nr 38 im. Ludwika Zamenhofa w Częstochowie	ks. Chudy Tomasz
3.	Hadryś Emilia	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Mstowie	ks. Szydełko Piotr CRL
4.	Krzywda Wojciech	Szkoła Podstawowa nr 48 im. Armii Krajowej w Częstochowie	Kołodziejczyk Agnieszka
5.	Szcześniak Piotr	Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Kielczygłowie	ks. Kozłowski Dominik
6.	Woźniak Jakub	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Matki Zofii Szulc w Częstochowie	s. Ciok Salwina
7.	Sobočka Julia	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Gomunicach	Jamrozik Dorota
8.	Olszewski Piotr	Szkoła Podstawowa nr 48 im. Armii Krajowej w Częstochowie	Kołodziejczyk Agnieszka
9.	Borucka Zofia	Publiczna Szkoła Podstawowa w Zagórz	Pidanty Anna

10.	Czarnecka Dagmara	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Gomunicach	Jamrozik Dorota
11.	Stępień Zuzanna	Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Trębaczewie	Kuc Aleksandra
12.	Choryłek Maria	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Mstowie	ks. Szydełko Piotr CRL

4.3. XXVIII Diecezjalny Konkurs Wiedzy Biblijnej

Konkurs był przeznaczony dla uczniów klas IV-V szkół podstawowych i dotyczył znajomości Ewangelii wg św. Łukasza. Etap rejonowy przeprowadzono w formie online 24 listopada 2022 r., natomiast finał diecezjalny, w którym uczestniczyło 15 najlepszych uczniów, odbył się 16 lutego 2023 r. w budynku Kurii Metropolitalnej w Częstochowie.

Udział szkół w XXVIII Diecezjalnym Konkursie Wiedzy Biblijnej

Etapy	Liczba szkół	Liczba uczniów	Liczba zaangażowanych katechetów
Etap szkolny	64	293	72
Etap rejonowy	57	142	60
Finał diecezjalny	14	15	14

Lista laureatów finału diecezjalnego według zajętych miejsc

M	Nazwisko i imię	Nazwa szkoły	Katecheta
I	Dragon Ksawery	Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Jaskrowie	ks. Szydełko Piotr CRL
II	Kuc Lena	Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Trębaczewie	Kuc Aleksandra

III	Justyna Antonina	Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Lgocie Wielkiej	Siwczyk Edyta
IV	Barylska Alicja	Szkoła Podstawowa nr 13 im. K. Makuszyńskiego w Częstochowie	s. Wójcik Danuta
V	Walaszczyk Bartosz	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Częstochowie	s. Welz Joanna
VI	Karbowiak Maria	Szkoła Podstawowa w Stobnicy	Surowiecka Sławomira
VI	Kula Maciej	Szkoła Podstawowa nr 31 im. Orła Białego w Częstochowie	Purgal Agnieszka
VII	Czernek Michalina	Szkoła Podstawowa nr 3 w Zawierciu	ks. Kosecki Sebastian
VII	Kasztelan Kamil	Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Jaskrowie	ks. Szydełko Piotr CRL
VIII	Papaj Marcelina	Szkoła Podstawowa nr 7 im. Jana Brzechwy w Myszkowie	ks. Wróbel Paweł Janusz
IX	Wróblewska Zofia	Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Mieszka I w Radomsku	Chybalska Zofia
X	Banik Wiktoria	Szkoła Podstawowa nr 5 im. Henryka Sienkiewicza w Myszkowie	Banik Dorota
X	Biegański Piotr	Zespół Szkół im. Jana Pawła II Wielkiego w Załęczu Małym	Mencfel Joanna
X	Wróblewska Weronika	Szkoła Podstawowa nr 39 im. Marii Konopnickiej w Częstochowie	Kozłowska Beata
XI	Wojtasik Kacper	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Strzelcach Wielkich	Kuc Jolanta

4.4. XXVII Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Biblijnej „Civitas Christiana”

Konkurs zorganizowany przez Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” był przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych i dotyczył znajomości Księgi Powtórzonego Prawa oraz Listu do Hebrajczyków. Do pierwszego etapu przystąpiło blisko 500 uczniów.

Etap diecezjalny odbył się 20 kwietnia 2023 r. na Jasnej Górze. Wzięło w nim udział 50 uczniów wyłonionych w eliminacjach szkolnych. Do Finału Ogólnopolskiego w Niepokalanowie w dn. 5-6 czerwca 2023 r. awansowało trzech najlepszych uczniów.

Lista laureatów finału diecezjalnego według zajętych miejsc

M	Imię i nazwisko	Nazwa szkoły	Katecheta
I	Filip Wosiński	TZN w Częstochowie	Jan Wilk
II	Barbara Waryś	I LO im. J. Słowackiego w Częstochowie	ks. Wojciech Pelczarski
III	Mateusz Banaszczyk	I LO im. F. Fabianiego w Radomsku	Gabriela Szczygłowska
IV	Mateusz Bułacz	IV LO im. H. Sienkiewicza w Częstochowie	
V	Natalia Grzegorzczak	Zespół Szkół Ekonomicznych w Częstochowie	Emilia Kaczmarek
VI	Jakub Bylica	I LO im. T. Kościuszki w Wieluniu	Joanna Suter
VI	Kamil Rokita	Zespół Szkół Elektryczno-Elektronicznych w Radomsku	ks. Konrad Żyzny

4.5. III Archidiecezjalny Konkurs plastyczny „Triduum Paschalne w obrazach”

Konkurs zorganizowany przez Referat Katechetyczny Kurii Metropolitalnej w Częstochowie, Zespół Szkół Specjalnych nr 28 w Częstochowie, Zespół Szkół Samochodowych w Częstochowie oraz Parafię Świętego Zygmunta w Częstochowie był przeznaczony dla uczniów przedszkoli, szkół podstawowych oraz specjalnych.

Rozstrzygnięcie i rozdanie nagród odbyło się w Niedzielę Miłosierdzia Bożego w Parafii Św. Zygmunta w Częstochowie. Spośród 217 prac wybrano zwycięzców i wyróżnienia w poszczególnych kategoriach wiekowych.

Lista nagrodzonych prac konkursowych

M	Imię i nazwisko	Przedszkole
I	Kseniia Varykasha	Miejskie Przedszkole nr 1 w Częstochowie
II	Paulina Bociąga	Miejskie Przedszkole nr 1 w Częstochowie
III	Milena Cyniak	Parafia św. Maksymiliana M. Kolbego w Radomsku

M	Imię i nazwisko	Szkoła Podstawowa klasy I-III
I	Oliwia Bubel	Szkoła Podstawowa w Cynkowie
II	Amelia Klekowska	Szkoła Podstawowa nr 6 w Radomsku
III	Amelia Łęgownik	Parafia św. Maksymiliana M. Kolbego w Radomsku

M	Imię i nazwisko	Szkoła Podstawowa klasy IV-VIII
I	Zofia Śmietana	Szkoła Podstawowa w Czarnym Lesie

II	Wiktoria Świeboda	Szkoła Podstawowa nr 12 w Częstochowie
III	Wiktor Dawid	Szkoła Podstawowa nr 6 w Radomsku
Wyróżnienie	Kacper Kulka	Szkoła Podstawowa w Gomunicach

M	Imię i nazwisko	Szkoły Specjalne
I	Sabina Kubik	Zespół Szkół Specjalnych w Praszce
II	Wiktoria Janosz	Zespół Szkół Specjalnych nr 28 w Częstochowie
III	Amelia Domagała	Zespół Szkół Specjalnych w Wieluniu
Wyróżnienie	Oskar Głodek	Zespół Niepublicznych Placówek Oświatowych w Częstochowie

Referat Katechetyczny składa serdeczne podziękowania wszystkim katechetom, którzy zgłosili i przygotowali uczniów do udziału w konkursach.

5. PIELGRZYMKA MATURZYSTÓW

Pielgrzymka maturzystów archidiecezji częstochowskiej odbyła się 11 marca 2023 r. W Bazylice Jasnogórskiej w intencji maturzystów została odprawiona Msza Święta, której przewodniczył biskup Andrzej Przybylski. W pielgrzymce uczestniczyło 873 maturzystów z 34 szkół. Dziękujemy wszystkim katechetom i duszpasterzom, którzy zatroszczyli się o udział młodzieży w pielgrzymce. Serdeczne podziękowania składamy Księdzu Wojciechowi Radolińskiemu oraz młodzieży z IX Liceum Ogólnokształcącego im. C.K. Norwida w Częstochowie za przygotowanie oprawy liturgicznej Mszy Świętej.

II. SPRAWY FORMACYJNO-ORGANIZACYJNE W ROKU SZKOLNYM 2023/2024

Każdy katecheta, niezależnie od zajmowanego w Kościele stanowiska, musi troszczyć się usilnie, aby poprzez swe nauczanie i swój sposób życia przekazywać naukę i życie Chrystusa. Niech nie zatrzymuje na sobie samym, na swoich osobistych poglądach i własnych postawach myślowych, ani uwagi, ani przywiązania umysłu i serca tego, kogo katechizuje, a zwłaszcza niech nie wpaja innym swych własnych opinii i zapatrywań w taki sposób, jak gdyby wyrażały one naukę Chrystusa i świadectwo Jego życia. Trzeba więc, aby do każdego katechety można było zastosować te niezgłębione słowa Jezusa: „Moja nauka nie jest moja, ale Tego, który mnie posłał” (Jan Paweł II, Catechesi Tradendae 6).

W duchu przytoczonych słów św. Jana Pawła II oraz w trosce o formację permanentną katechetów Referat Katechetyczny zobowiązuje nauczycieli religii do udziału w spotkaniach formacyjnych, które mają na celu umocnienie i pogłębienie wiary. Umacnianie więzi z Bogiem jest nie tylko obowiązkiem osoby posłanej do nauczania religii, ale również ważnym świadectwem wiary wobec katechizowanych. Formacja duchowa katechetów jest źródłem, z którego czerpiemy siłę i moc Ducha Świętego. Troska o podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez udział w proponowanych szkoleniach, warsztatach i konferencjach z pewnością przyczyni się wprowadzania nowych metod dydaktycznych i ewangelizacyjnych.

Referat Katechetyczny nadal będzie wymagał do przedłużenia misji kanonicznej i skierowania do konkretnej szkoły udziału w spotkaniach formacyjnych przewidzianych na dany rok katechizacji. Nieusprawiedliwiona nieobecność może skutkować cofnięciem misji kanonicznej.

1. SPOTKANIA FORMACYJNE

W roku szkolnym 2023/2024 Referat Katechetyczny proponuje następujący program formacji duchowej:

Obowiązkowe:

Data	Miejsce	Forma	Prowadzący	Uwagi
9.12. 2023 r.	Dolina Miłosierdzia Częstochowa	Adwentowy dzień skupienia	ks. Mariusz Marszałek SAC	Szczegółowe informacje i zgłoszenia na stronie Referatu w zakładce: <i>formacja duchowa</i>
17.02. 2024 r.	WMSD Częstochowa	Wielkopostny dzień skupienia	ks. dr Michał Jędrzejcki	Szczegółowe informacje i zgłoszenia na stronie Referatu w zakładce: <i>formacja duchowa</i>

2. SPOTKANIA SZKOLENIOWE

Tematyka i rodzaje szkoleń w roku szkolnym 2023/2024

Miejsce		Forma
WOM	Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, al. Jana Pawła II 126/130	Sz - Szkolenie
SKZ	Sala Katechetyczna – Parafia św. Piotra i Pawła w Zawierciu, ul. Sienkiewicza 4	W - Warsztaty
SKW	Sala Katechetyczna – Parafia Nawiedzenia NMP w Wieluniu, ul. Augustiańska 8a	K - Konferencja
SKR	Sala Katechetyczna – Parafia św. Lamberta w Radomsku, ul. Narutowicza 2	S - Sympozjum
SKM	Sala Katechetyczna – Parafia NMP Różańcowej w Myszkowie, ul. Królowej Jadwigi 9	WE - Webinar
WMSD	Wyższe Międzydiecezjalne Seminarium Duchowne w Częstochowie, ul. Św. Barbary 41	WK - Wideo-konferencja
Kuria	Kuria Metropolitalna w Częstochowie, Al. NMP 54	WM - Warsztaty misyjne
IWST	Instytut Wyższych Studiów Teologicznych w Częstochowie, ul. Św. Barbary 41	
JG	Jasna Góra, ul. o. A. Kordeckiego 2	

Data	Miejsce	Forma	Temat	Prowadzący	Uwagi
2.09.2023 sobota	IWST	K	Konferencja Katechetyczna – rok szkolny 2023/2024 <i>Nowa ewangelizacja w nauczaniu Josepha Ratzingera-Benedykta XVI</i>	ks. dr Michał Jędrzejcki ks. mgr lic. T. Mucha ks. mgr lic. P. Wróbel	konferencja dla księży katechetów godz. 10.00
4.09.2023 poniedziałek	WMSD	K	Konferencja Katechetyczna – rok szkolny 2023/2024 <i>Nowa ewangelizacja w nauczaniu Josepha Ratzingera-Benedykta XVI</i>	ks. dr Michał Jędrzejcki ks. mgr lic. T. Mucha ks. mgr lic. P. Wróbel	konferencja dla katechetów świeckich i zakonnych godz. 14.00

6.09.2023 środa	Częstochowa Radio Jasna Góra	W	Media społecznościowe w pracy katechetycznej	dr Artur Dąbrowski	16.00-17.30
7.09.2023. czwartek	WOM	W	Awans zawodowy na stopień nauczyciela mianowanego <i>(dla nauczycieli kontraktowych)</i>	mgr Jadwiga Mielczarek mgr Aleksandra Krawczyk mgr Katarzyna Wąsowicz	15.00-17.00 (+2 godz. dyd. praca uczestnika online) koszt szkolenia 40 zł Logowanie na stronie WOM
8.09.2023. piątek	WOM	W	Awans zawodowy na stopień nauczyciela dyplomowanego <i>(dla nauczycieli mianowanych)</i>	mgr Jadwiga Mielczarek mgr Aleksandra Krawczyk mgr Katarzyna Wąsowicz	15.00-17.00 (+2 godz. dyd. praca uczestnika online) koszt szkolenia 40 zł Logowanie na stronie WOM
11.09.2023 poniedziałek	WOM	W	Awans zawodowy na stopień nauczyciela mianowanego – nowe zasady <i>(dla nauczycieli kontraktowych)</i>	mgr Jadwiga Mielczarek mgr Aleksandra Krawczyk mgr Katarzyna Wąsowicz	15.00-17.00 (+2 godz. dyd. praca uczestnika online) koszt szkolenia 40 zł Logowanie na stronie WOM
12.09.2023 wtorek	WOM	W	Awans zawodowy na stopień nauczyciela dyplomowanego – nowe zasady <i>(dla nauczycieli mianowanych)</i>	mgr Jadwiga Mielczarek mgr Aleksandra Krawczyk mgr Katarzyna Wąsowicz	15.00-17.00 (+2 godz. dyd. praca uczestnika online) koszt szkolenia 40 zł Logowanie na stronie WOM
13.09.2023 środa	WOM	WK	Praca z „Alfabetem Antykultury” na lekcjach religii	dr Artur Dąbrowski	16.00-17.30 Logowanie na stronie WOM
15.09.2023 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywności. Wolontariat Młodych. Jak mówić z dziećmi i młodzieżą, by być zrozumiałym?	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog-terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004

7.10.2023 sobota	Częstochowa Jasna Góra	K	Medialne spojrzenie na Kościół	dr Artur Dąbrowski ks. mgr lic. Paweł Wróbel ks. mgr lic. Tomasz Mucha	10.00-15.00 Logowane na stronie: www.katecheza. archiczezt.pl
09.10.2023 <i>(kolejne spotkania co 2 tygodnie)</i> poniedziałek	IWST (Skype)	WE	Formacja biblijna wg francuskiej metody Mess'AJE I próg wiary „Wyjście” <i>(10 spotkań)</i>	dr Beata Stypułkowska	godz. 19.30 Link do zajęć: biblijnewarsztaty@ gmail.com
10.10.2023 wtorek	IWST (Skype)	WE	Formacja biblijna wg francuskiej metody Mess'AJE II próg wiary „Wygnanie” <i>(12 spotkań, dla osób które uczestniczyły w I progu „Wyjście”)</i>	dr Beata Stypułkowska	godz. 19.30 Link do zajęć: biblijnewarsztaty@ gmail.com
11.10.2023 środa <i>(kolejne spotkania co 2 tygodnie)</i>	IWST (Skype)	WE	Formacja biblijna wg francuskiej metody Mess'AJE III próg wiary „Jezus” <i>(10 spotkań, dla osób które uczestniczyły w II progu „Wygnanie”)</i>	dr Beata Stypułkowska	godz. 19.30 Link do zajęć: biblijnewarsztaty@ gmail.com
14.10.2023 sobota	Kuria	W	Krzyżówka – tworzenie pomocy dydaktycznych z użyciem tekstyliów	mgr Kinga Świągot	10.00-13.00 Uczestnik powinien posiadać własny „pistolet do kleju na gorąco” + klej. Logowanie na stronie: www. katecheza. archiczezt.pl

20.10.2023 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywność. Tydzień Misyjny w Kościele	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog-terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004
21.10.2023 sobota	WOM	Sz	Jak pracować z uczniem o SPE i z trudnościami w komunikowaniu się na lekcjach religii z wykorzystaniem kart pracy wyd. JEDNOŚĆ	ks. Marcin Klotz Anna Mielecka Monika Krolak Łukasz Barszczeski	Logowanie na stronie WOM 10.00 – wstęp 11.00 – warsztaty
25.10.2023 środa	WOM	WK	Między oryginałem, a fotokopią – założenia antropologiczne Carla Acutisa	dr Artur Dąbrowski	16.00-18.15 Logowanie na stronie WOM
8.11.2023 środa	WOM	W	Jak promować wartości patriotyczne na lekcjach religii	dr Artur Dąbrowski	15.30-17.00 Logowanie na stronie WOM
17.11.2023 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywności. Znaczenie Wolontariatu Międzypokoleniowego	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog-terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004
22.11.2023 środa	WOM	W	Praca z „Alfabetem Antykultury” na lekcjach religii	dr Artur Dąbrowski	16.00-18.15 Logowanie na stronie WOM

25.11.2023 sobota	Kuria	W	Propozycje zabaw plastycznych na okres adwentu i ozdoby bożonarodzeniowe	mgr Kinga Świągot	10.00-14.00 Uczestnik powinien posiadać własny „pistolet do kleju na gorąco” + klej. Logowanie na stronie: www.katecheza.archiczesz.pl
6.12.2023 środa	Zielarnia pod Klasztorem ul. 7 Kamienic 23	W	Święta Hildegarda z Bingen – zdrowie i higiena pracy katechety	dr Artur Dąbrowski mgr Renata Olczyk	16.00-18.15
15.12.2023 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywności. Wolontariat Młodych. Kolędniczy misyjni	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog-terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004
10.01.2024 środa	WOM	WK	Jak rozpoznawać newsy i fake newsy o Kościele	dr Artur Dąbrowski	16.00-17.30 Logowanie na stronie WOM
19.01.2024 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywności. Wolontariat Młodych. Problemy świata	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog-terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004
7.02.2024 środa	Radio Jasna Góra	W	Środki społecznego przekazu w służbie ewangelizacji	dr Artur Dąbrowski mgr Aleksandra Krawczyk	16.00-18.15

16.02.2024 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywności. Wolontariat Młodych Podróż przez kontynenty	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog-terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004
24.02.2024 sobota	Kuria	W	Mydlarnia – propozycje zabaw plastycznych i eksperymenty na katechezie	mgr Kinga Świągot	10.00-14.00 Koszt materiałów 30 zł Logowanie na stronie: www.katecheza.archicest.pl
6.03.2024 środa <i>(kolejne spotkania co 2 tygodnie)</i>	IWST (Skype)	WE	„Grupa katechetów na Skype” Spotkania biblijne połączone z dzieleniem się doświadczeniem z posługi katechetycznej <i>(8 spotkań)</i>	dr Beata Stypułkowska	godz. 19.30 Link do zajęć: biblijnewarsztaty@gmail.com
6.03.2024 środa	WOM	WK	Katecheza w dobie globalizacji, rewolucji przemysłowej i teorii Klausa Schwaba	dr Artur Dąbrowski	15.00-16.30 Logowanie na stronie WOM
15.03.2024 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywności. Pantomima	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog-terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004
10.04.2024 środa	JG	W	Święto Chrztu Polski w przekazie katechetycznym	dr Artur Dąbrowski dr Jan Klawiter – pomysłodawca Święta Chrztu Polski	16.00-17.30

13.04.2024 sobota	Kuria	W	Sensoplastyka na katechezie. Praca z piankoliną i odlewy gipsowe	mgr Kinga Świągot	10.00-14.00 Koszt materiałów 30 zł Logowanie na stronie: www.katecheza.archiczeszt.pl
16.04.2024 wtorek	SKR	W	Wykorzystanie TIK na lekcji religii	mgr lic. Anna Parfenovich	15.00-16.30 Logowanie na stronie: www.katecheza.archiczeszt.pl
17.04.2024 środa	SKZ	W	Wykorzystanie TIK na lekcji religii	mgr lic. Anna Parfenovich	15.00-16.30 Logowanie na stronie: www.katecheza.archiczeszt.pl
18.04.2024 czwartek	SKW	W	Wykorzystanie TIK na lekcji religii	mgr lic. Anna Parfenovich	15.00-16.30 Logowanie na stronie: www.katecheza.archiczeszt.pl
19.04.2024 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywności. Najważniejsze jest niewidoczne dla oczu	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog-terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004
15.05.2024 środa	WOM	W	Otwarte zasoby edukacyjne w życiu nauczyciela religii	dr Artur Dąbrowski mgr Aleksandra Krawczyk	16.00-18.15 Logowanie na stronie WOM
17.05.2024 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywności. Wolontariat Młodych Modlitwa, która zmienia świat	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog-terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004

22.05.2024 środa	Radio Jasna Góra	W	Wirtualny warsztat pracy nauczyciela religii	dr Artur Dąbrowski	16.00-18.15
14.06.2024 piątek	SKM	W	Metody aktywizujące – trening kreatywności. Misyjny Wolontariat Młodych	ks. dr Jacek Gancarek Pedagog- terapeuta mgr Marta Krajewska Karolina i Karol Fromont	16.00-18.30 zgłoszenie: jacyk@go2.pl tel.: 608 450 004
15.06.2024 sobota	par. Narodze- nia Pańskiego w Pajęcz- nie	-	Katechetyczny „Piknik Rodzinny”	<i>Katecheci archidiecezji częstocho- wskiej</i>	10.00-15.00
19.06.2023 środa	Archika- tedra Często- chowska – Jasna Góra	W	„Warsztaty w drodze” – Sakralne zabytki Częstochowy	dr Artur Dąbrowski mgr Elżbieta Straszak mgr Aleksandra Krawczyk	16.00-17.30

3. KONFERENCJE I KATECHETYCZNY PIKNIK RODZINNY

3.1. Konferencja

Referat Katechetyczny Kurii Metropolitalnej w Częstochowie oraz Akcja Katolicka Archidiecezji Częstochowskiej zapraszają na **Konferencję pt. *Medialne spojrzenie na Kościół***, która odbędzie się 7.10.2023 (sobota) na Jasnej Górze. Szczegółowy plan konferencji znajduje się na stronie internetowej Referatu Katechetycznego.

3.2. X Ogólnopolska Konferencja Katechetów Specjalnych w Warszawie

Wydział Duszpasterstwa Dzieci i Młodzieży Kurii Metropolitalnej w Warszawie serdecznie zaprasza katechetów pracujących z uczniami niepełnosprawnymi na **X Ogólnopolską Konferencję Katechezy Specjalnej *Nie przeszkadzajcie im przychodzić do mnie***, która odbędzie się w dniach 17 – 19 listopada 2023 r. w Domu Rekolekcyjno – Formacyjnym Archidiecezji Warszawskiej ul. Dewajtis 3 w Warszawie. Wszelkie dodatkowe informacje można uzyskać pisząc na adres: konferencjaoligo@gmail.com lub pod numerem telefonu **601 934 887**.

Szczegółowy program konferencji jest dostępny na stronie internetowej Referatu Katechetycznego w zakładce: doskonalenie zawodowe/konferencje.

3.3. Katechetyczny Piknik Rodzinny

Po raz pierwszy pragniemy zorganizować **Katechetyczny Piknik Rodzinny**, na który zapraszamy katechetów z naszej archidiecezji i ich rodziny. Spotkanie odbędzie się **15 czerwca 2024 r. w parafii Narodzenia Pańskiego i Sanktuarium Dzieci Fatimskich w Pajęcznie**. Katechetyczny Piknik Rodzinny będzie okazją do wspólnej modlitwy, a także do radosnego spotkania w formie festynu. Już dziś zapraszamy katechetów do współpracy przy organizacji tego spotkania. Szczegóły zostaną podane na stronie internetowej Referatu Katechetycznego w zakładce *Katechetyczny Piknik Rodzinny*.

4. OLIMPIADA I KONKURSY

4.1. XXXIV Olimpiada Teologii Katolickiej (Szkoła Ponadpodstawowa)

Temat	Terminy etapów	Szczegółowe informacje	Uwagi
<i>Zasady społeczne w nauczaniu Kościoła</i>	Etap szkolny: 15.11.2023 r. Etap diecezjalny: 10.01.2024 r. Finał ogólnopolski: 4-6.04.2024 r.	www.otk.pl	Zgłoszenia szkół do Referatu Katechetycznego do 9.11.2023 r.

Uwagi:

Szkołę przystępującą do olimpiady należy zgłosić, po wcześniejszym uzgodnieniu z Dyrekcją, do Referatu Katechetycznego w Częstochowie. W celu zgłoszenia szkoły należy wypełnić elektroniczny formularz dostępny na stronie internetowej Referatu www.katecheza.archichest.pl w zakładce: konkursy/Olimpiada Teologii Katolickiej. **Termin zgłoszenia mija w czwartek 9 listopada 2023 r. Zgłoszenia nie będą przyjmowane po upływie wyznaczonego terminu.** Materiały do przeprowadzenia etapu szkolnego będą przesłane mailem na adres podany w formularzu zgłoszeniowym.

Katecheci przeprowadzają eliminacje na terenie szkoły **w środę 15 listopada 2023 r.** w oparciu o materiały dostarczone przez Referat Katechetyczny. Do etapu diecezjalnego przechodzą tylko 2 osoby, które uzyskały najwyższą liczbę punktów.

Protokół wyników z etapu szkolnego należy przesłać pocztą do Referatu Katechetycznego w Częstochowie **do 30 listopada 2023 r.** Szablon protokołu zostanie przesłany do katechetów razem z materiałami na etap szkolny.

4.2. XXIX Wojewódzki Konkurs Wiedzy Biblijnej dla klas VI-VIII szkół podstawowych

Temat	Terminy etapów	Szczegółowe informacje	Uwagi
Ewangelia wg św. Marka	etap szkolny: 23.11.2023 r. etap rejonowy: 29.02.2024 r. finał wojewódzki: 11.04.2024 r.	www.katecheza.archichest.pl zakładka: konkursy/ szkoła podstawowa kl. VI-VIII	Zgłoszenia szkół do Referatu Katechetycznego do 17.11.2023 r.

Uwagi:

Szkołę przystępującą do konkursu należy zgłosić, po wcześniejszym uzgodnieniu z Dyrekcją, do Referatu Katechetycznego w Częstochowie za pośrednictwem formularza elektronicznego dostępnego na stronie internetowej Referatu w zakładce: konkursy/szkoła podstawowa kl. VI-VIII **do 17 listopada 2023 r. Zgłoszenia nie będą przyjmowane po upływie wyznaczonego terminu.** Materiały do przeprowadzenia etapu szkolnego będą przesłane mailem na adres podany w formularzu zgłoszeniowym.

Katecheci organizują i przeprowadzają eliminacje na terenie szkoły w oparciu o materiały dostarczone przez Referat Katechetyczny.

Protokół wyników z etapu szkolnego należy przesłać pocztą do Referatu Katechetycznego **do 7 grudnia 2023 r.**

Szablon protokołu zostanie przesłany razem z materiałami na etap szkolny.

4.3. XXIX Diecezjalny Konkurs Wiedzy Biblijnej dla klas IV-V szkół podstawowych

Temat	Terminy etapów	Szczegółowe informacje	Uwagi
Ew. wg św. Marka	etap szkolny: 26.10.2023 r. etap rejonowy: 30.11.2023 r. finał diecezjalny: 7.03.2024 r.	www.katecheza.archichest.pl zakładka: konkursy/ szkoła podstawowa kl. IV-V	Zgłoszenia szkół do Referatu Katechetycznego do 20.10.2023 r.

Uwagi:

Szkołę przystępującą do konkursu należy zgłosić, po wcześniejszym uzgodnieniu z Dyrekcją, do Referatu Katechetycznego w Częstochowie za pośrednictwem formularza elektronicznego dostępnego na stronie internetowej Referatu w zakładce: konkursy/szkoła podstawowa kl. IV-V **do 20 października 2023 r. Zgłoszenia nie będą przyjmowane po upływie wyznaczonego terminu.** Materiały do przeprowadzenia etapu szkolnego będą przesłane mailem na adres podany w formularzu zgłoszeniowym.

Katecheci organizują i przeprowadzają eliminacje na terenie szkoły w oparciu o materiały dostarczone przez Referat Katechetyczny.

Protokół wyników z etapu szkolnego należy przesłać pocztą do Referatu Katechetycznego **do 10 listopada 2023 r.**

Szablon protokołu zostanie przesłany razem z materiałami na etap szkolny.

4.4. Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Biblijnej dla szkół ponadpodstawowych

Serdecznie zapraszamy do udziału w XXVIII edycji Konkursu Biblijnego, którego organizatorem jest Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”. Konkurs przeznaczony jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych. **Tegoroczny zakres tematyczny obejmuje Księgę Sędziów oraz Dzieje Apostolskie.** Lektura ta pozwoli młodym ludziom odkrywać wartość wspólnoty, która swoją witalność i dynamizm czerpie z mocy Boga. Sędziowie jako wybawcy ludu Izraela są zapowiedzią Jezusa Chrystusa, który jako Zbawiciel ludzkości w mocy Ducha Świętego prowadzi wspólnotę Kościoła po ścieżkach prawdy, świętości i miłości.

Konkurs przeprowadzany jest **w trzech etapach:**

- **szkolnym online (13 - 14.03.2024 r.)**
- **diecezjalnym (18.04.2024 r.)**
- **ogólnopolskim (10 - 11.06.2024 r.) w Niepokalanowie.**

Zgłoszenia szkół odbywają się poprzez stronę internetową: www.okwb.pl. Na stronie znajdują się również wszystkie szczegółowe informacje dotyczące konkursu. Rejestracji szkół mogą dokonać katecheci w terminie **od 4 września 2023 r. do 23 lutego 2024 r.**

Dla uczestników przewidziane są atrakcyjne nagrody, w tym zagraniczne pielgrzymki i cenne upominki rzeczowe. Najlepsi mają szansę na

podjęcie studiów w trybie dziennym (bez egzaminów wstępnych) w wielu renomowanych uczelniach wyższych, na kilkunastu kierunkach kształcenia.

5. REKOLEKCJE SZKOLNE

5.1. Rekolekcje w toku zajęć szkolnych

Rekolekcje powinny być wkomponowane w obowiązujący w danej szkole plan lekcji. Nie przewiduje się zatem trzech wolnych dni od zajęć szkolnych. W praktyce oznacza to, że uczniowie mają uczestniczyć w spotkaniach rekolekcyjnych w trakcie zajęć szkolnych. Kwestie organizacyjne powinny być szczegółowo opracowane przez zespół odpowiedzialnych za przygotowanie rekolekcji szkolnych, a są nimi duszpasterze parafii, na terenie której znajduje się szkoła oraz katecheci i rekolekcjonista.

5.2. Dni przeznaczone na rekolekcje szkolne

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 14 kwietnia 1992 roku w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach* oraz jego nowelizacją z 25 marca 2014 r. i *Zasadami MEN dotyczącymi organizowania rekolekcji dla uczniów szkół publicznych z 17 lutego 2016 r.* rekolekcje szkolne powinny być organizowane przez trzy kolejne dni w trakcie trwania zajęć szkolnych. W praktyce oznacza to, że winien to być czas od poniedziałku do piątku, a zatem czas przeznaczony na pobieranie nauki w szkole. Wyklucza to możliwość organizowania rekolekcji w weekendy z ewentualnym połączeniem z dniem przeznaczonym na uczęszczanie do szkoły. Biorąc to pod uwagę, nie można dopuścić do sytuacji, w której rekolekcje szkolne trwałyby w jakiegokolwiek konfiguracji z weekendem, np. czwartek, piątek i sobota. Muszą to być te trzy dni, które są ujęte w tygodniowym planie zajęć.

5.3. Termin zgłoszenia rekolekcji

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach* i jego nowelizacją z 25 marca 2014 r. o terminie rekolekcji dyrektor szkoły powinien być powiadomiony

co najmniej miesiąc wcześniej (§ 10, p. 2). Wskazane jest jednak przekazanie tej informacji z rocznym wyprzedzeniem, tzn. do końca roku szkolnego, aby ten punkt znalazł się w planie pracy szkoły już na kolejny rok i uwzględniony jako wydarzenie szkolne. Jest to szczególnie ważne w szkołach ponadpodstawowych (zawodowych, branżowych i technicznych), gdzie są organizowane praktyki szkolne. Wcześniejsze ustalenie daty rekolekcji zapobiegnie zbiegnięciu się tych dwóch wydarzeń w tym samym terminie. O planowanym terminie rekolekcji powinien powiadomić Dyrekcję szkoły proboszcz. Niemniej jednak sami katecheci mogą przekazać tę informację po wcześniejszym porozumieniu się z rządcą parafii. Jeżeli taka informacja nie została przekazana pod koniec ubiegłego roku szkolnego, to należy ją przekazać Dyrekcji szkoły najlepiej już na początku bieżącego roku szkolnego.

5.4. Zarządzenie w sprawie rekolekcjonistów i duchownych spoza archidiecezji częstochowskiej

Zarządzeniem z dnia Częstochowa, 17 maja 2019 r. (l.dz. 823/6.1.1/2019) - „Okólnik Kurii Metropolitalnej w Częstochowie”, nr 3/1(2109) - Arcybiskup Wacław Depo Metropolita Częstochowski postanowił, że wszyscy duchowni spoza prezbiterium i diakonów Archidiecezji Częstochowskiej, mający głosić Słowo Boże i sprawować Sakramenty święte na terenie naszej archidiecezji, muszą posiadać aktualny celebret (legitymację kapłańską, książeczkę jurysdykcyjną) wydaną przez swego ordynariusza lub w wypadku członków instytutów zakonnych i stowarzyszeń życia apostołskiego przez swego wyższego przełożonego. Jeśli osoby te mają głosić rekolekcje lub prowadzić dni skupienia, w których uczestniczyć będą również osoby nieletnie (poniżej osiemnastego roku życia) oraz bezradne (w rozumieniu określonym w motu proprio Ojca Świętego Franciszka *Vos estis lux mundi*) muszą także posiadać zaświadczenie o niefigurowaniu w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (RSPTS) prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości. W przypadku duchownych i osób zakonnych spoza Polski, konieczne jest również odrębne zezwolenie swego ordynariusza lub przełożonego wyższego na podejmowanie działalności duszpasterskiej lub rekolekcyjnej, niezależnie od tego, czy w spotkaniach uczestniczyć mają wyłącznie osoby pełnoletnie, czy także nieletnie. ską, książeczkę jurysdykcyjną) wydaną przez swego ordynariusza lub w wypadku członków instytutów zakonnych i stowarzyszeń życia apostołskiego przez swego wyższego przełożonego. Jeśli osoby te mają głosić rekolekcje lub prowadzić dni skupienia, w których uczestniczyć będą

również osoby nieletnie (poniżej osiemnastego roku życia) oraz bezradne (w rozumieniu określonym w motu proprio Ojca Świętego Franciszka Vos estis lux mundi) muszą także posiadać zaświadczenie o niefigurowaniu w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym (RSPTS) prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości. W przypadku duchownych i osób zakonnych spoza Polski, konieczne jest również odrębne zezwolenie swego ordynariusza lub przełożonego wyższego na podejmowanie działalności duszpasterskiej lub rekolekcyjnej, niezależnie od tego, czy w spotkaniach uczestniczyć mają wyłącznie osoby pełnoletnie, czy także nieletnie.

5.5. Zarządzenie w sprawie weryfikacji danych w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym

Na podstawie zarządzenia Księdza Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego z dnia 10 października 2018 r. (l.dz. 1835/6.1.1/2016), w konsekwencji postanowień zawartych w artykule 21. ustawy z dnia 16 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. poz. 862 z późn. zm.), nakładającego na poszczególne podmioty zobowiązanie do sprawdzenia, czy osoby zatrudniane lub dopuszczane w ramach działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi, figurują w Rejestrze Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym (RSPTS), prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości, zostało postanowione, że wszyscy proboszczowie, administratorzy parafii i zarządzający pozostałymi kościelnymi osobami prawnymi do dnia 31 marca 2019 r. mieli pozyskać i osobiście przekazać do Kancelarii Kurii Metropolitalnej w Częstochowie dane konieczne do sprawdzenia osób dopuszczanych do kontaktu z małoletnimi w rejestrze RSPTS, o ile już tego nie dokonali samodzielnie.

6. PIELGRZYMKA MATURZYSTÓW

W roku szkolnym 2023/2024 pielgrzymka maturzystów archidiecezji częstochowskiej na Jasną Górę odbędzie się 9 marca 2024 r.

Ramowy program pielgrzymki przedstawia się następująco:

11.00 - zawiązanie wspólnoty (bazylika jasnogórska)

11.15 - Eucharystia pod przewodnictwem Arcybiskupa Metropolity Częstochowskiego Wacława Depo i akt ofiarowania maturzy-

- stów Matce Bożej (bazylika jasnogórska)
12.30 - spotkanie ewangelizacyjne (aula o. Kordeckiego)
13.30 - zakończenie pielgrzymki

Szczegółowe informacje będą przekazane najpóźniej do końca stycznia 2024 r.

7. PROGRAMY I PODRĘCZNIKI DO KATECHIZACJI

Od roku szkolnego 2020/2021 zaczęła obowiązywać nowa podstawa programowa i program do nauki lekcji religii, zgodnie z *Uchwałą Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z dnia 19 września 2018 roku w sprawie obowiązywania „Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” i programów nauczania religii oraz oceny podręczników wraz ze zmianami wprowadzonymi w dniu 5 grudnia 2018 roku*. Na podstawie powyższej uchwały obligatoryjnie nowe podręczniki stopniowo zostały wdrażane w grupach przedszkolnych, w klasach I, II, III i V, VI, VII szkoły podstawowej oraz w klasach I, II i III szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia).

W nowym roku szkolnym należy wprowadzić nowe podręczniki, opracowane w oparciu o *Podstawę Programową Katechezy Kościoła katolickiego w Polsce z 2018 r.* w klasach IV i VIII szkoły podstawowej oraz w klasie IV szkoły ponadpodstawowej (liceum, technikum), i klasie V technikum oraz szkole branżowej I stopnia.

Poniżej zamieszczono tabelaryczne zestawienie programów i podręczników do nauki religii dla wszystkich poziomów edukacyjnych, z uwzględnieniem ich tytułów, numerów, dat zatwierdzenia, redaktorów i wydawnictw.

Przypomina się, że w szkole powinien obowiązywać jeden program i podręczniki jednego wydawnictwa. Zmiany w tym zakresie winny być uzgodnione ze wszystkimi katechetami pracującymi w danej szkole.

**PROGRAMY I PODRĘCZNIKI DO KATECHIZACJI OBOWIĄZUJĄCE
W ARCHIDIECEZJI CZĘSTOCHOWSKIEJ
W ROKU SZKOLNYM 2023/2024**

PRZEDSZKOLE

Nowa podstawa programowa katechezy z 8 VI 2018

Program ogólnopolski nr AZ-0-01/18 z 19 IX 2018: **Spotykamy Jezusa**

WYDAWNICTWO ŚW. WOJCIECH (Poznań)

grupa	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Grupa pięcioletków	<i>Ufamy Panu Jezusowi</i> red. ks. P. Płaczek	AZ-03-01/18-PO-9/23 (26.05.2023)
Grupa sześciolatków	<i>Kocham Pana Jezusa</i> red. ks. P. Płaczek	AZ-04-01/18-PO-3/20 (22.05.2020)

WYDAWNICTWO WAM (Kraków)

grupa	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Grupa 0	<i>Razem z Jezusem,</i> red. ks. W. Kubik, T. Czarnecka	AZ-04-01/18-KR-20/21 (13.08.2021)

WYDAWNICTWO DIECEZJALNE I DRUKARNIA W SANDOMIERZU

grupa	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Grupa 0	<i>Kochamy Pana Jezusa</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-04-01/18-RA-5/23 (4.05.2023)

Program ogólnopolski nr AZ-0-01/20 z 28 I 2020: **TAK dla Jezusa**

WYDAWNICTWO JEDNOŚĆ (Kielce)

grupa	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Grupa 6-latki	<i>Tak! Jezus mnie kocha</i> red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-04-01/20-KI-1/20 (28.01.2020)

Stara podstawa programowa katechez z 8 III 2010

ważna do 31 VIII 2024

WYDAWNICTWO GAUDIUM (Lublin)

Wydawnictwo i grupa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
GAUDIUM Grupa czterolatków	Kochamy dobrego Boga AZ-0-01/10 (9.06.2010)	<i>Pan Bóg kocha dzieci,</i> red. ks. M. Zając	AZ-02-01/10- LU-5/12 (14.07.2015)
GAUDIUM Grupa pięciolatków		<i>Jestem dzieckiem Bożym,</i> red. ks. M. Zając	AZ-03-01/10- LU-1/12 (11.04.2012)
GAUDIUM Grupa sześciolatków		<i>Jeżus moim przyjacielem,</i> red. ks. M. Zając	LU-04-01/10- LU-1/17 (3.07.2017)

WYDAWNICTWO ŚW. WOJCIECH (Poznań)

Wydawnictwo i grupa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Św. Wojciech Grupa trzylatki i czterolatków	Kochamy dobrego Boga AZ-0-01/10 (9.06.2010)	<i>Pan Bóg kocha dzieci,</i> red. ks. J. Szpet, D. Jackowiak	AZ-01-01/10- PO-1/12 (23.07.2012)
Św. Wojciech Grupa pięciolatków		<i>Jesteśmy dziećmi Bożymi,</i> red. ks. J. Szpet, D. Jackowiak	AZ-03-01/10- PO-1/11 (18.07.2011)

WYDAWNICTWO WAM (Kraków)

Wydawnictwo i grupa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
---------------------	---	--------------------------------	--

WAM Grupa trzylatków	Kochamy dobrego Boga AZ-0-01/10 (9.06.2010)	<i>Nasza Boża rodzina,</i> red. ks. W. Kubik	AZ-01-01/10- KR-1/11 (11.04.2011)
WAM Grupa czterolatków		<i>Bóg kocha dzieci,</i> red. ks. W. Kubik	AZ-02-01/10- KR-1/11 (7.03.2011)
WAM Grupa/Klasa 0		<i>Jesteśmy dziećmi Boga,</i> red. ks. W. Kubik	AZ-03-01/10- KR-1/11 (11.04.2011)

WYDAWNICTWO DIECEZJALNE I DRUKARNIA W SANDOMIERZU

Wydawnictwo i grupa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
WDS Grupa trzy- i czterolatków	Kochamy dobrego Boga AZ-0-01/10 (9.06.2010)	<i>Pan Bóg kocha dzieci,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-01-01/10- RA-2/12 (31.05.2012)
WDS Grupa pięciolatków		<i>Jesteśmy dziećmi Bożymi,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-03-01/10- RA-1/11 (14.07.2011)

WYDAWNICTWO JEDNOŚĆ (Kielce)

Wydawnictwo i grupa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Jedność Grupa trzylatków	Kochamy dobrego Boga AZ-0-01/10 (9.06.2010)	<i>Radosne dzieci Boże,</i> red. J. Snopek, D. Kurpiński	AZ-01-01/10- KI-1/15 (25.05.2015)
Jedność Grupa czterolatków		<i>Świat dziecka Bożego,</i> red. J. Snopek, D. Kurpiński	AZ-02-01/10- KI-3/16 (6.06.2016)
Jedność Grupa pięciolatków		<i>Spotkania dzieci Bożych,</i> red. J. Snopek, D. Kurpiński	AZ-03-01/10- KI-2/15 (8.06.2015)

SZKOŁA PODSTAWOWA
WYDAWNICTWO GAUDIUM (Lublin)
Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
GAUDIUM Klasa 1	Zaproszeni na ucztę z Jezusem AZ-1-01/18 (9.06.2018)	<i>Bóg naszym Ojcem,</i> red. ks. P. Goliszek	AZ-11-01/18- LU-3/20 (23.06.2020)
GAUDIUM Klasa 2		<i>Bóg daje nam Jezusa,</i> red. ks. P. Goliszek	AZ-12-01/18- LU-8/21 (29.06.2021)
GAUDIUM Klasa 3		<i>Jezus przychodzi do nas,</i> red. ks. P. Goliszek	AZ-13-01/18- LU-20/22 (14.07.2022)
GAUDIUM Klasa 4		<i>Chcę żyć z Jezusem,</i> red. ks. P. Goliszek	AZ-14-01/18- LU-17/23 (26.06.2023)
GAUDIUM Klasa 5	Bóg kocha i zbawia człowieka AZ-2-01/18 (9.06.2018)	<i>Bóg poszukuje człowieka,</i> red. ks. W. Janiga	AZ-21-01/18- LU-2/20 (23.06.2020)
GAUDIUM Klasa 6		<i>Jezus Chrystus nas zbawia,</i> red. ks. W. Janiga	AZ-22-01/18- LU-13/21 (14.07.2021)
GAUDIUM Klasa 7		<i>Bóg wskazuje nam drogę,</i> red. ks. W. Janiga	AZ-23-01/18- LU-12/22 (13.06.2022)
GAUDIUM Klasa 8		<i>Mocą Ducha Świętego przemieniamy świat,</i> red. ks. W. Janiga	AZ-24-01/18- LU-16/23 (22.06.2023)

SZKOŁA PODSTAWOWA
WYDAWNICTWO ŚW. WOJCIECH (Poznań)
Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Św. Wojciech Klasa 1	Zaproszeni na ucztę z Jezusem AZ-1-01/18 (9.06.2018)	<i>Pan Bóg jest naszym Ojcem,</i> red. ks. P. Płaczek	AZ-11-01/18- PO-1/20 (18.04.2020)
Św. Wojciech Klasa 2		<i>Chcemy poznać Pana Jezusa,</i> red. ks. P. Płaczek	AZ-12-01/18- PO-1/21 (22.03.2021)
Św. Wojciech Klasa 3		<i>Pan Jezus nas karmi,</i> red. ks. P. Płaczek	AZ-13-01/18- PO-1/22 (26.04.2022)
Św. Wojciech Klasa 4		<i>Pan Jezus jest naszym życiem (dwie części),</i> red. ks. P. Płaczek	AZ-14-01/18- PO-6/23 (4.05.2023)
Św. Wojciech Klasa 5	Bóg kocha i zbawia człowieka AZ-2-01/18 (9.06.2018)	<i>Bóg szuka człowieka</i> red. s. B. Zawiślak, ks. M. Wojtasik	AZ-21-01/18- PO-2/20 (6.05.2020)
Św. Wojciech Klasa 6		<i>Jezus nas zbawia</i> red. s. B. Zawiślak, ks. M. Wojtasik	AZ-22-01/18- PO-2/21 (17.04.2021)
Św. Wojciech Klasa 7		<i>Bóg wskazuje nam drogę,</i> red. s. B. Zawiślak, ks. M. Wojtasik	AZ-23-01/18- PO-2/22 (2.05.2022)
Św. Wojciech Klasa 8		<i>Mocą Ducha Świętego zmieniamy świat,</i> red. s. B. Zawiślak, ks. M. Wojtasik	AZ-24-01/18- PO-7/23 (4.05.2023)

**SZKOŁA PODSTAWOWA
WYDAWNICTWO WAM (Kraków)
Nowa podstawa programowa (2018)**

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
WAM Klasa 1	Zaproszeni na ucztę z Jezusem AZ-1-01/18 (9.06.2018)	<i>Bóg - nasz Ojciec</i> , red. ks. W. Kubik, B. Bester, T. Czarnecka, A. Duka	AZ-11-01/18- KR-2/20 (23.06.2020)
WAM Klasa 2		<i>Jezus nasz Zbawiciel</i> , red. ks. W. Kubik, T. Czarnecka,	AZ-12-01/18- KR-21/21 (13.08.2021)
WAM Klasa 3		<i>Jezus, czekamy na Ciebie</i> , red. ks. W. Kubik, A. Bałoniak	AZ-13-01/18- KR-9/22 (25.05.2022)
WAM Klasa 4		<i>Wędrujemy z Jezusem</i> , red. ks. W. Kubik, A. Bałoniak	AZ-14-01/18- KR-8/23 (24.05.2023)
WAM Klasa 5	Bóg kocha i zbawia człowieka AZ-2-01/18 (9.06.2018)	<i>Szukam cię</i> , red. ks. W. Kubik	AZ-21-01/18- KR-2/20 (27.05.2020)
WAM Klasa 6		<i>Jestem Twoim Zbawicielem</i> , red. ks. W. Kubik, T. Czarnecka	AZ-22-01/18- KR-5/21 (17.06.2021)
WAM Klasa 7		<i>Prowadzę cię, Maria</i> Chlebowska, Teresa Czarnecka	AZ-23-01/18- KR-3/22 (2.05.2022)
WAM Klasa 8		<i>Chodź ze Mną</i> , red. Ks. W. Kubik, Maria Chlebowska	AZ-24-01/18- KR-12/23 (25.05.2023)

SZKOŁA PODSTAWOWA
WYDAWNICTWO DIECEZJALNE I DRUKARNIA W SANDOMIERZU
Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
WDS Klasa 1	Zaproszeni na ucztę z Jezusem AZ-1-01/18 (9.06.2018)	<i>Bóg naszym Ojcem,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-11-01/18- RA-1/20 (6.05.2020)
WDS Klasa 2		<i>Bóg daje nam swojego syna – Jezusa,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-12-01/18- RA-15/21 (4.08.2021)
WDS Klasa 3		<i>Jezus przychodzi do nas,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-13-01/18- RA-4/22 (4.05.2022)
WDS Klasa 4		<i>Chcę żyć z Jezusem,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-14-01/18- RA-15/23 (22.06.2023)
WDS Klasa 5	Bóg kocha i zbawia człowieka AZ-2-01/18 (9.06.2018)	<i>Bóg poszukuje człowieka,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-21-01/18 RA-2/20 (21.05.2020)
WDS Klasa 6		<i>Jezus Chrystus nas zbawia,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-22-01/18- RA-14/21 (16.07.2021)
WDS Klasa 7		<i>Bóg wskazuje nam drogę,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-22-01/18- RA-21/22 (14.07.2022)
WDS Klasa 8		<i>Mocą Ducha Świętego przemieniamy świat,</i> red. ks. S. Łabendowicz	Brak danych z wydawnictwa

SZKOŁA PODSTAWOWA
WYDAWNICTWO JEDNOŚĆ (Kielce)
Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Jedność Klasa 1	Zaproszeni na ucztę z Panem Jezusem AZ-1-01/18 (19.09.2018)	<i>Poznaję Boży świat</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak, J. Snopek	AZ-11-01/18- KI-4/20 (28.05.2020)
Jedność Klasa 2		<i>Odkrywam królestwo Boże</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-12-01/18- KI-7/21 (24.06.2021)
Jedność Klasa 3		<i>Poznaję Jezusa</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-13-01/18- KI-14/22 (4.05.2022)
Jedność Klasa 4		<i>Odkrywam życie z Jezusem</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak, B. Nosek	AZ-14-01/18- KI-19/23 (28.06.2023)
Jedność Klasa 5	Przez prawdę, piękno i dobro zdobywamy świętość AZ-2-01/20 (11.05.2020)	<i>Szczęśliwi, którzy szukają prawdy</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-21-01/20- KI-2/20 (11.05.2020)
Jedność Klasa 6		<i>Szczęśliwi, którzy odkrywają piękno</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-22-01/20- KI-4/21 (20.05.2021)
Jedność Klasa 7		<i>Szczęśliwi, którzy czynią dobro</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-23-01/20- KI-10/22 (4.05.2022)
Jedność Klasa 8		<i>Szczęśliwi, którzy zdobywają świętość</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-24-01/18- KI-14/23 (21.06.2023)

**SZKOŁA PONADPODSTAWOWA
WYDAWNICTWO GAUDIUM (Lublin)**
Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
GAUDIUM Klasa 1 Lic. i Tech.	Z Bogiem w dorosłe życie Lic.: AZ-3-01/18 Tech.: AZ-4-01/18 (19.09.2018)	<i>W poszukiwaniu wolności,</i> red. ks. M. Zając	AZ-31-01/18- LU-1/20 (27.05.2020)
GAUDIUM Klasa 2 Lic. i Tech.		<i>W poszukiwaniu dojrzałej wiary,</i> red. ks. P. Mąkosa	AZ-32-01/18- LU-3/21 (26.04.2021)
GAUDIUM Klasa 3 Lic. i Tech.		<i>W poszukiwaniu nadziei,</i> red. ks. P. Mąkosa	AZ-33-01/18- LU-15/22 (4.07.2022)
GAUDIUM Klasa 4 Lic. i 5 Tech.		<i>W poszukiwaniu miłości,</i> red. ks. P. Mąkosa	AZ-34-01/18- LU-4/23 (18.04.2023)
GAUDIUM Klasa 4 Tech.		<i>W poszukiwaniu miejsca w świecie,</i> red. ks. P. Mąkosa	AZ-44-01/18- LU-13/23 (1.06.2023)

**SZKOŁA PONADPODSTAWOWA
WYDAWNICTWO ŚW. WOJCIECH (Poznań)**
Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Św. Wojciech Klasa 1 Lic. i Tech.	Z Bogiem w dorosłe życie Lic.: AZ-3-01/18 Tech.: AZ-4-01/18 (19.09.2018)	<i>Szukam wolności,</i> red. ks. R. Mazur	AZ-31-01/18- PO-4/20 (22.05.2020)
Św. Wojciech Klasa 2 Lic. i Tech.		<i>Szukam dojrzałej wiary,</i> red. ks. R. Mazur	AZ-32-01/18- PO-6/21 (22.06.2021)
Św. Wojciech Klasa 3 Lic. i Tech.		<i>Szukam nadziei,</i> red. ks. R. Mazur	AZ-33-01/18- PO-11/22 (30.05.2022)
Św. Wojciech Klasa 4 Lic. i 4 i 5 Tech.		<i>Szukam miłości,</i> red. ks. R. Mazur	AZ-34-01/18- PO-18/23 (26.06.2023)

**SZKOŁA PONADPODSTAWOWA
WYDAWNICTWO DIECEZJALNE I DRUKARNIA
W SANDOMIERZU**

Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
WDS Klasa 1 Lic. i Tech.	Z Bogiem w dorosłe życie Lic.: AZ-3-01/18 Tech.: AZ-4-01/18 (19.09.2018)	<i>W poszukiwaniu wiary i wolności,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-31-01/18- RA-3/20 (1.07.2020)
WDS Klasa 2 Lic. i Tech.		<i>W poszukiwaniu wiary i nadziei,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-32-01/18- RA-24/21 (28.07.2021)
WDS Klasa 3 Lic. i Tech.		<i>W poszukiwaniu miłości społecznej,</i> red. ks. S. Łabendowicz	AZ-33-01/18- RA-24/22 (10.07.2022)
WDS Klasa 4 Lic. i 5 Tech.		<i>W poszukiwaniu miłości rodzinnej,</i> red. ks. S. Łabendowicz	Brak danych z wydawnictwa

Stara podstawa programowa (2010)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
WDS Klasa 4 Tech. (po 8 kl. SP)	Świadek Chrystusa AZ-4-01/10 (9.06.2010)	<i>Świadek Chrystusa w świecie,</i> red. ks. S. Łabendowicz	RA-63-01/10- RA-1/16 (11.04.2016) AZ-43w-01 (1-5)

**SZKOŁA PONADPODSTAWOWA
WYDAWNICTWO JEDNOŚĆ (Kielce)**

Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
----------------------------	--	---------------------------------------	---

Jedność Klasa 1 Lic. i Tech.	Z Bogiem w dorosłe życie Lic.: AZ-3-01/18 Tech.: AZ-4- 01/18 (19.09.2018)	<i>Szczęśliwi, którzy żyją wolnością</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-31-01/18- KI-5/20 (15.07.2014)
Jedność Klasa 2 Lic. i Tech.		<i>Szczęśliwi, którzy żyją wiarą</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-32-01/18- KI-23/21 (20.08.2021)
Jedność Klasa 3 Lic.		<i>Szczęśliwi, którzy żyją nadzieją</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-33-01/18- KI-2/23 (20.08.2021)
Jedność Klasa 3 i 4 Tech.		<i>Szczęśliwi, którzy żyją pełnią życia</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	AZ-43-01/18- KI-3/23 (23.09.2023)
Jedność Klasa 4 Lic. i 5 Tech.		<i>Szczęśliwi, którzy żyją miłością</i> , red. ks. K. Mielnicki, E. Kondrak	Brak danych z wydawnictwa

Wydawnictwo WAM nie wydało nowych podręczników do szkół ponadpodstawowych wg nowej podstawy programowej z 2018 r.

**SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA
WYDAWNICTWO ŚW. WOJCIECH (Poznań)
Nowa podstawa programowa (2018)**

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Św. Wojciech Klasa 1	Ku dorosłości AZ-5-01/18 (19.09.2018)	<i>Droga do dojrzałej wiary</i> , red. ks. R. Mazur	AZ-51-01/18- PO-5/20 (21.07.2020)
Św. Wojciech Klasa 2		<i>Droga do nadziei</i> , red. ks. R. Mazur	AZ-52-01/18- PO-10/21 (29.06.2021)
Św. Wojciech Klasa 3		<i>Droga do dojrzałej miłości</i> , red. ks. R. Mazur	AZ-53-01/18- PO-13/22 (21.06.2022)

SZKOŁA BRANŻOWA II STOPNIA
WYDAWNICTWO ŚW. WOJCIECH (Poznań)
Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Św. Wojciech Klasa 1 i 2	Ku dorosłości AZ-5-01/18 (19.09.2018)	<i>Z Bogiem w dorosłe życie,</i> red. ks. R. Mazur	Brak danych z wydawnictwa

SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA
WYDAWNICTWO JEDNOŚĆ (Kielce)
Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Jedność Klasa 1	Ku dorosłości AZ-5-01/18 (19.09.2018)	<i>Jestem chrześcijaninem. Wierzę,</i> red. K. Rokosz, B. Nosek	AZ-51-01/18- KI-3/20 (28.05.2020)
Jedność Klasa 2		<i>Jestem chrześcijaninem. Żyję nadzieją,</i> red. K. Rokosz, B. Nosek	AZ-52-01/18- KI-12/21 (14.07.2021)
Jedność Klasa 3		<i>Jestem chrześcijaninem. Kocham Boga i ludzi,</i> red. K. Rokosz, B. Nosek	AZ-53-01/18- KI-1/23 (9.02.2023)

SZKOŁA BRANŻOWA II STOPNIA
WYDAWNICTWO JEDNOŚĆ (Kielce)
Nowa podstawa programowa (2018)

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
---------------------	---	--------------------------------	--

Jedność Klasa 1 i 2	Ku dorosłości AZ-5-01/18 (19.09.2018)	<i>Jestem chrześcijaninem. Świadczę o Bogu,</i> red. K. Rokosz, B. Nosek	Brak danych z wydawnictwa
-------------------------------	--	--	------------------------------

**SZKOŁA BRANŻOWA I STOPNIA
WYDAWNICTWO ŚW. STANISŁAWA (Kraków)
*Nowa podstawa programowa (2018)***

Wydawnictwo i klasa	Tytuł, numer programu, data zatwierdzenia	Tytuł podręcznika i redaktorzy	Numer podręcznika i data zatwierdzenia
Św. Stanisław Klasa 1	Ku dorosłości AZ-5-01/18 (19.09.2018)	<i>W mocy wiary,</i> red. ks. T. Panuś, ks. A. Kielian, E. Maniecka	AZ-51-01/18- KR-7/20 (4.08.2020)
Św. Stanisław Klasa 2		<i>W mocy nadziei,</i> red. ks. T. Panuś, ks. A. Kielian, E. Maniecka	AZ-12-01/18- KR-16/21 (9.08.2021)
Św. Stanisław Klasa 3		<i>W mocy miłości,</i> red. ks. T. Panuś, R. Chrzanowska	Brak danych z wydawnictwa

8. OBOWIĄZKI KATECHETY W PARAFII I SZKOLE

Chrześcijańska formacja dzieci i młodzieży przynależy do misji Kościoła. Za to dzieło są odpowiedzialne trzy środowiska wychowawcze: rodzina, parafia i szkoła. Katecheci, jako pracownicy parafii i szkoły, mają oczywiście swój udział w realizacji tej misji, którą winni podejmować z wiarą i odpowiedzialnością, wypełniając gorliwie wszystkie obowiązki z nią związane.

8.1. Katecheta a szkoła

Katecheta w szkole podejmuje obowiązki wynikające z zatrudnienia go jako nauczyciela, wynikające z dokumentów oświatowych traktujących o organizacji zajęć oraz o odpowiedzialności nauczyciela (np. udział w radach pedagogicznych, pełnienie dyżurów na przerwach, podejmowanie zadań zleconych przez dyrekcję, prowadzenie dziennika szkolnego, opracowywanie konspektów [przez pierwsze 3 lata konspekty szczegółowe], prowadzenie lekcji w oparciu o zatwierdzone programy i podręczniki itp.).

Katecheta zobowiązany jest do udziału w tworzeniu i realizowaniu programu wychowawczego szkoły. Powinien zadbać o to, aby ów program uwzględniał wartości chrześcijańskie, tradycje narodowe i religijne. Ważne jest, by organizował uroczystości szkolne takie, jak chociażby Dzień Papieski czy wigilię szkolną.

Katecheta winien korzystać z prawa do prowadzenia w szkole zajęć pozalekcyjnych (np. religijnych, charytatywnych, biblijnych, liturgicznych, misyjnych, kół zainteresowań, przygotowywanie do olimpiad i konkursów religijnych), promując wiedzę religijną i chrześcijański system wartości.

Katecheta ma obowiązek organizowania i brania udziału w pielgrzymkach uczniów, zwłaszcza w pielgrzymce maturzystów na Jasną Górę.

Katecheta winien też dbać o kontakt z rodzicami swych uczniów.

8.2. Katecheta a parafia

Katecheta jest osobą, która powinna nieustannie budować swój autorytet jako wychowawca i świadek wiary. Z tej racji zobowiązany jest do udziału w ciągu roku szkolnego we Mszy św. niedzielnej i świątecznej z dziećmi i młodzieżą, uczestnictwa w innych nabożeństwach (np. różańcowe, Droga Krzyżowa), uroczystościach parafialnych, szczególnie związanych z udzieleniem uczniom sakramentów świętych.

Katecheta zobowiązany jest do aktywnej współpracy z proboszczem parafii, na terenie której katechizuje. Chodzi o udział w spotkaniach, których celem jest planowanie i koordynacja działań katechetycznych i pastoralnych oraz omówienie bieżących potrzeb czy problemów. Powinno to dotyczyć między innymi organizowania rekolekcji szkolnych czy przygotowania dzieci i młodzieży do sakramentów pokuty i pojednania, Eucharystii oraz bierzmowania.

Katecheci wraz z duszpasterzami powinni troszczyć się o powstawanie wspólnot, ruchów i stowarzyszeń religijnych na terenie parafii, zachęcając uczniów do wstępowania w ich szeregi oraz włączając się w ich prowadzenie.

Katecheta winien organizować zebrania z rodzicami na terenie parafii, w której katechizuje, szczególnie w trakcie przygotowania dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii św.

Uwaga:

Katecheta świecki lub zakonny, który katechizuje w kilku szkołach na terenie różnych parafii, jest zobowiązany do pomocy duszpasterskiej w parafii stałego zatrudnienia.

Angażując nauczyciela religii w duszpasterstwo katechetyczne w parafii, proboszcz powinien uwzględnić wszelkie okoliczności jego życia i pracy (rodzina, stan zdrowia, miejsce zamieszkania).

Należy umożliwić katechecie podnoszenie kwalifikacji poprzez udział w podyplomowych studiach oraz w spotkaniach szkoleniowych i formacyjnych organizowanych przez Referat Katechetyczny, zwalniając go w tym czasie z zajęć w parafii.

9. ŚWIADECTWA UKOŃCZENIA NAUKI RELIGII

Referat Katechetyczny przypomina, że katecheci uczący w szkołach ponadpodstawowych zobowiązani są do wydania uczniom kończącym edukację w szkole świadectw ukończenia katechizacji. Każdy uczeń uczęszczający na katechezę w szkole ponadpodstawowej powinien otrzymać od katechety takie świadectwo po zakończeniu ostatniego roku nauki. Świadectwa należy wręczyć uczniom klas maturalnych (uczęszczającym do liceum lub technikum) oraz uczniom ostatnich klas szkół branżowych. Jeśli uczeń nie uczęszczał na katechezę w klasie programowo niższej, może uzyskać takie świadectwo tylko pod warunkiem, że w sposób uzgodniony z katechetą zaliczy zaległy materiał. Koniecznie trzeba uświadomić uczniom, że świadectwo ukończenia katechizacji jest dokumentem, który należy przedłożyć duszpasterzowi

w trakcie załatwiania formalności związanych z bezpośrednim przygotowaniem do małżeństwa. Brak takiego świadectwa może skutkować koniecznością uczestnictwa w dodatkowych katechezach i znacznie wydłużyć czas bezpośredniego przygotowania do małżeństwa. Nie zastępuje ono zaświadczenia o odbyciu Prekan. Druki świadectw są dostępne w Referacie Katechetycznym.

10. SZKOLNE KOŁO CARITAS

Szkolne Koła Caritas zrzeszają dzieci i młodzież w celu niesienia pomocy potrzebującym w środowisku szkolnym oraz włączają się w akcje charytatywne prowadzone przez Caritas Archidiecezji Częstochowskiej na zasadzie wolontariatu: organizowanie Pielgrzymki dla Osób Bezdomnych, Wigilii i Śniadań Wielkanocnych, Dnia Dziecka, pomocy ubogim i potrzebującym, zbiórek żywności i innych akcji.

SKC powoływane jest przez Dyrektora Caritas na wniosek – prośbę Dyrektora danej Szkoły. Wniosek taki można pobrać ze strony Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. W sprawach organizacyjnych i wychowawczych opiekunem Koła jest wybrany nauczyciel ze szkoły, w której zostało ono powołane. Opiekę duchową sprawuje asystent kościelny (ksiądz, siostra zakonna).

Zachęcamy do współpracy z Caritas Archidiecezji Częstochowskiej. Wszystkie pytania prosimy kierować pod numer telefonu: 506 394 610 bądź e-mail: wolontariat@caritas.czyst.pl.

III. KATECHEZA PARAFIALNA

1. PIERWSZA KOMUNIA ŚWIĘTA

1.1. Instrukcja o przygotowaniu dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii św. w archidiecezji częstochowskiej (nowelizacja)

1. Dzieci przystępują do pierwszej spowiedzi i Komunii św. na ogół w trzeciej klasie szkoły podstawowej.
2. Przygotowanie do tych sakramentów odbywa się w trzech etapach: przygotowanie dalsze (wczesne dzieciństwo), bliższe (klasa I i II) i bezpośrednie (klasa III).
3. Pierwszy etap opiera się głównie na praktykach i świadectwie życia religijnego rodziny, na wspólnym udziale w niedzielnej i świątecznej Eucharystii, a także uczestnictwie w katechezie przedszkolnej.
4. Na przygotowanie bliższe do życia sakramentalnego składa się systematyczna nauka religii w szkole oraz udział w niedzielnej i świątecznej Eucharystii, która powinna być sprawowana zgodnie z Dyrektorium o Mszach św. z udziałem dzieci, a także uczestnictwo w innych nabożeństwach parafialnych i rekolekcjach szkolnych.
5. Na przygotowanie bezpośrednie, poza wyżej wymienionymi praktykami religijnymi, składa się ponadto obowiązkowy udział w rocznym cyklu celebracji liturgicznych dla dzieci i ich rodziców.
6. Celebracje te, związane z poświęceniem i wręczeniem znaków religijnych, należy zorganizować według przedstawionego porządku:
  - wrzesień – Triduum ku czci św. Stanisława Kostki – przekazanie książeczek;
  - październik – nabożeństwo październikowe – przekazanie różańców;
  - grudzień – Uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP – przekazanie medalików;
  - luty – Święto Ofiarowania Pańskiego – przekazanie świec;
  - marzec/kwiecień – nabożeństwo drogi krzyżowej (przekazanie krzyży) i rekolekcje szkolne;
  - maj/czerwiec – nabożeństwo pokutne (pierwsza spowiedź) i uroczystość pierwszej Komunii św.
7. Uzupełnieniem powyższych celebracji powinny być kateche-

zy parafialne, które należy organizować zgodnie z programem zatwierdzonym przez biskupa diecezjalnego. Program ten nie dubluje katechezy szkolnej, lecz ją uzupełnia. Te dwie formy katechezy, stawiające sobie za cel inicjację sakramentalną dzieci, nie są tożsame, lecz dopełniają się. W diecezji tematyka spotkań katechetycznych została ustalona zgodnie z Programem nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski.

8. W ramach działań duszpasterskich winno się wprowadzić specjalne konferencje dla rodziców, w celu pogłębienia ich wiary i przekazania im wskazówek niezbędnych do właściwego przygotowania dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii św. w rodzinie.
9. Przed samą uroczystością pierwszej Komunii św. (2-3 tygodnie) należy zorganizować w kościele spotkania dla dzieci i rodziców poświęcone sprawom organizacyjnym związanym z przebiegiem uroczystości (ćwiczenie postaw liturgicznych, nauka śpiewu kościelnego, porządek uroczystości itp.).
10. Samą uroczystość należy poprzedzić nabożeństwem pokutnym zakończonym spowiedzią dzieci, rodziców i krewnych.
11. Pierwszą spowiedź dziecka należy przeprowadzić z wielką cierpliwością i delikatnością, tak aby nie czuło lęku, ale było zachęczone do poprawy swego postępowania i do częstego korzystania z sakramentu pokuty i pojednania.
12. Odpowiedzialnym za właściwe przygotowanie do sakramentów pokuty i pojednania oraz Eucharystii jest proboszcz parafii, na terenie której mieszka dziecko pragnące przystąpić do pierwszej Komunii św. Proboszcz parafii powinien uzmysłwić rodzicom znaczenie teologiczne wspólnoty parafialnej i zachęcić ich do głębszych z nią związków. Współodpowiedzialnymi za ich przygotowanie są pozostali duszpasterze oraz katecheci. Ci ostatni, jeśli podjęli dopiero co pracę katechetyczną nie powinni samodzielnie przygotowywać dzieci do tej uroczystości.
13. Jeśli rodzice kierując się dobrem dziecka prosiliby jednak o zgodę na przygotowanie w innej parafii lub w szkole katolickiej, należy im to umożliwić. Zgodnie z dotychczasowymi zaleceniami Kurii Metropolitalnej duszpasterz powinien wydać odpowiednie zaświadczenie, zezwalając na tego typu praktykę.

14. Określenie parafii lub szkoły katolickiej, w której nastąpi przygotowanie bezpośrednio do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii należy rozstrzygnąć już na początku roku szkolnego, tak aby od września dziecko i rodzice mogli włączyć się we właściwej parafii lub szkole katolickiej w roczny cykl spotkań katechetycznych przed pierwszą Komunią św.
15. Warunkiem rozpoczęcia bezpośredniego przygotowania do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii jest złożenie przez rodziców (opiekunów) deklaracji uczestnictwa w przygotowaniu do tych sakramentów. Formularz deklaracji przygotowuje parafia lub szkoła katolicka, w której odbywa się przygotowanie. Powinien on zawierać niezbędne dane osobowe oraz zasady związane z przygotowaniem dzieci, jak i ich rodziców. Wraz z deklaracją rodzice (opiekunowie) składają świadectwo chrztu dziecka, jeśli było ono ochrzczone poza parafią, w której ma przyjąć pierwszą Komunię św. Jeśli okaże się, że dziecko przygotowujące się do pełnego pierwszego uczestnictwa we Mszy św. nie zostało ochrzczone, to należy zorganizować dla niego dodatkowe przygotowanie do przyjęcia sakramentu chrztu.
16. W sytuacji, gdy dziecko mieszka z rodzicami za granicą, a rodzice wyrażają wolę, aby przyjęło ono pierwszą Komunię św. w Polsce, rodzice dziecka powinni zgłosić ten fakt już na początku roku szkolnego w następujących parafiach:
  - a) w parafii za granicą, do której przynależą, z prośbą o przygotowanie ich dziecka do pierwszej spowiedzi i Komunii św. z zaznaczeniem, że te sakramenty zostaną przyjęte w Polsce. Dokument poświadczający przygotowanie i gotowość dziecka do przyjęcia tych sakramentów należy przedstawić w parafii, w której odbędzie się uroczystość pierwszej Komunii św.
  - b) w parafii w Polsce, w celu zapisania dziecka, z zaznaczeniem, że przygotowanie dziecka będzie miało miejsce za granicą. Rodzice muszą dostosować się do zasad i szczegółów związanych z uroczystością ustalonych przez duszpasterza i grono rodziców w parafii udzielania sakramentów.
17. Jeżeli przygotowanie dziecka nie jest możliwe w parafii za granicą, jego warunki i zasady określa proboszcz parafii, w której ma nastąpić przyjęcie sakramentów.
18. Na pierwszym zebraniu osoba odpowiedzialna za to przygo-

towanie powinna zapoznać rodziców z przebiegiem rocznej formacji, z harmonogramem spotkań oraz z warunkami, jakie powinno spełniać dziecko przygotowujące się do pierwszej spowiedzi i Komunii św.

19. Do najistotniejszych warunków będących podstawą do dopuszczenia dziecka do pierwszej Komunii św. należy systematyczne uczestnictwo w:
  - niedzielnej i świątecznej Mszy św. oraz w rekolekcjach szkolnych czy parafialnych;
  - celebracjach liturgicznych w rocznym cyklu przygotowania;
  - lekcjach religii w szkole.
20. Warto zwrócić także uwagę na odpowiedni poziom wiedzy religijnej. Nie powinien być on jednak czynnikiem decydującym o dopuszczeniu dziecka do pierwszej spowiedzi i Komunii św., bowiem dziecko będzie tę wiedzę poszerzać przez kolejne lata katechizacji. Ocena wiedzy religijnej dziecka oraz umiejętności, a także jego aktywność, pilność i sumiennność powinna dokonać się systematycznie w ciągu roku szkolnego w ramach lekcji religii. Proboszcz powinien zasięgnąć w tej sprawie opinii katechetów nauczających dzieci. Tylko w wyjątkowych wypadkach, z uzasadnionych przyczyn, należy przeprowadzić egzamin.
21. W ramach działań katechetycznych należy złożyć dziecku i rodzicom wizytę duszpasterską, w celu lepszego poznania środowiska rodzinnego dziecka oraz omówienia niektórych kwestii związanych z przygotowaniem do pierwszej Komunii św. Takie spotkania mogą nabrać szczególnego znaczenia w sytuacjach rodzin niepełnych czy związków niesakramentalnych. Stwarzają one okazję do ukazania możliwości rozwijania życia religijnego i pomagają w zachęceniu rodziców do zawarcia sakramentu małżeństwa. Zawsze powinny się odbywać w klimacie wielkiej życzliwości i taktu duszpasterskiego.
22. Należy prowadzić katechezę sakramentalną dla dzieci specjalnej troski czy to w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych czy też indywidualnie w domach. W przypadku trudności rozwojowych czy zaniedbań wychowawczych dziecka, powinno się roztropnie i odrębnie potraktować sprawę jego przygotowania, unikając formalizmu i rygoryzmu duszpasterskiego. Wobec takich dzieci trzeba zastosować minimalne kryteria dopuszczania do pierwszej spowiedzi i Komunii św. oraz dołożyć

- wszelkich starań, by pomóc rodzicom w przygotowaniu dziecka i zorganizowaniu uroczystości.
23. Biorąc pod uwagę zalecenia papieża Piusa X oraz diecezjalną tradycję duszpasterską dopuszcza się możliwość przystąpienia do wczesnej Komunii św. Warunkiem udzielenia zgody jest:
    - prośba rodziców o dopuszczenie dziecka do wczesnej Komunii św.;
    - zapewnienie rodziców o dalszym pogłębianiu życia religijnego i eucharystycznego dziecka;
    - odpowiednia znajomość prawd wiary, potrzebna dziecku do należytego przygotowania się do pierwszej Komunii św., a więc stosownie do swego rozwoju umysłowego poznanie tajemnic wiary koniecznych do zbawienia i umiejętność odróżniania Chleba Eucharystycznego od zwykłego chleba, tak aby z odpowiednią swemu wiekowi pobożnością, mogło przyjąć Najświętszy Sakrament.
  24. Zaleca się, by udział we Mszy św. w dniu pierwszej Komunii św. był poprzedzony liturgią domową: wspólną modlitwą, pokropieniem wodą święconą i błogosławieństwem rodziców.
  25. Sam przebieg liturgii w kościele w tym dniu powinien być uroczysty, ale bez przedłużania nabożeństwa, dotyczy to zwłaszcza kazania, które powinno być zwięzłe i adresowane nade wszystko do dzieci. Ze względu na szacunek do słowa Bożego i troskę o właściwą jego proklamację, dobrą praktyką jest angażowanie do czytań mszalnych rodziców dzieci.
  26. Uroczystość pierwszej Komunii św. powinna się odbyć w niedzielę, w godzinach popołudniowych, w niezbyt licznych grupach, a tam gdzie praktykuje się zwyczaj udziału dzieci i rodziców w dodatkowym nabożeństwie popołudniowym należy go nadal podtrzymać. Ze względu na wyjątkowy charakter uroczystości Wielkiego Czwartku i Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa nie powinno się organizować pierwszej Komunii św. w tych dniach.
  27. Przebieg liturgii w dniu pierwszej Komunii św. winien być następujący:
    - powitanie dzieci i ich rodziców zgromadzonych przed kościołem;
    - pokropienie wodą święconą;
    - błogosławieństwo rodziców;

- procesyjne przejście do kościoła;
  - liturgia Słowa;
  - odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych (jeśli wcześniej nie miało miejsca w trakcie rocznych celebracji liturgicznych);
  - liturgia Eucharystyczna;
  - dziękczynienie po Komunii św.;
  - podziękowania dla duszpasterzy, katechetów i rodziców;
  - krótkie ogłoszenia duszpasterskie;
  - błogosławieństwo.
28. Duszpasterze, katecheci i rodzice powinni starannie przygotować całość liturgii oraz zatroszczyć się o jednolitość strojów liturgicznych.
29. Przebieg uroczystości może być utrwalony w postaci zdjęć i filmów, jednakże fotografować i filmować mogą wyłącznie osoby, które posiadają stosowne zaświadczenia o ukończeniu kursu organizowanego przez instytucje kościelne i zostały zaakceptowane przez proboszcza. Samo fotografowanie i filmowanie powinno odbywać się w sposób niepowodujący jakichkolwiek zakłóceń liturgii ani zbędnych rozproszeń jej uczestników. Fotografowie i operatorzy są zobowiązani do godnego stroju odpowiadającego charakterowi miejsca i okolicznościom oraz do właściwego zachowania. Winni oni respektować zasady dotyczące ochrony wizerunku osób uczestniczących w uroczystości. Należy przyjąć, że fotografować i filmować powinna wyłącznie jedna osoba.
30. Przyjęcie pierwszej Komunii św. należy odnotować w przeznaczonej do tego celu księdze w parafii, na której terenie miało ono miejsce (także wówczas, gdy uroczystość była celebrowana w kościele nieparafialnym, kaplicy albo instytucji szkolno-wychowawczej lub opiekuńczej), zgodnie z zasadami określonymi w Instrukcji dotyczącej prowadzenia parafialnych ksiąg.
31. Należy apelować do rodziców, aby spotkanie rodziny w domu z racji przystąpienia dziecka do pierwszego i pełnego uczestnictwa we Mszy św., nie zatraciło swego sensu religijnego i miało charakter rodzinny bez podawania napojów alkoholowych.
32. Przedłużeniem dnia pierwszej Komunii św. powinien być biały tydzień, który staje się okazją do wyrażenia wdzięczności za dar Eucharystii. W tym czasie dzieci powinny bardzo aktywnie włączyć się w liturgię (czytania, psalm, modlitwa wiernych, pro-

- cesja z darami, modlitwy w intencjach wyznaczonych na dany dzień itp.), a kapłani winni głosić im okolicznościowe kazania.
33. Zgodnie z długoletnią praktyką w diecezji, w białym tygodniu dzieci modlą się także za misje chrześcijańskie na świecie i składają ofiary na Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci.
  34. Należy nadal pielęgnować praktykę organizowania dla dzieci komunijnych pielgrzymek do różnych sanktuariów czy to rozsianych na terenie diecezji, czy też poza nią. W pielgrzymce, oprócz dzieci, powinni wziąć udział katecheci i duszpasterze, a także rodzice.
  35. Dobrą praktyką duszpasterską jest zachęcanie dzieci, by po pierwszej Komunii św. rozpoczęły nabożeństwo dziewięciu pierwszych piątków miesiąca. Wcześniej należy wyjaśnić ich historię i znaczenie teologiczne. Ze względów praktycznych wydaje się, że najlepiej rozpocząć je po powrocie dzieci z wakacji, w pierwszych miesiącach roku szkolnego.
  36. Warto wykorzystać czas przygotowania do pierwszej spowiedzi i Komunii św. i czas po uroczystości, na zachęcenie dzieci do włączenia się w sposób bardziej czynny w życie parafii. Szczególnie ważne jest angażowanie dzieci w grupy liturgiczne (ministranci, schole, bielanki) i parafialne (Dzieci Maryi, Dzieci Boże, Eucharystyczny Ruch Młodych itp.). W nich powinny być otoczone życzliwą opieką duszpasterską i katechetyczną. Ich właściwa formacja na tym etapie życia może w przyszłości bowiem owocować dojrzałą aktywnością apostolską w ruchach, stowarzyszeniach i organizacjach katolickich na rzecz parafii.
  37. Po pierwszej Komunii św. należy podjąć dalsze działania katechetyczne w parafii zmierzające do pogłębienia życia eucharystycznego dzieci, tak by pod koniec klasy IV zamknąć cykl katechez inicjacyjnych w sakramenty pokuty i pojednania oraz Eucharystii. Ich zwieńczeniem powinno być przeżycie rocznicy pierwszej Komunii św.
  38. Na tym etapie można przeprowadzić w parafii katechezy dla dzieci komunijnych oraz ich rodziców. Ich tematyka została ustalona w Programie nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski.

39. Należy urządzić w parafii rocznicę dnia pierwszej Komunii św., w której powinny uczestniczyć nie tylko rodziny dzieci, ale również wspólnota parafialna.
40. Uroczystą liturgię w kościele, w rocznicę pierwszej Komunii św., należy poprzedzić dniem skupienia połączonym z nabożeństwem pokutnym i spowiedzią.
41. Należy dążyć do tego, by po zakończeniu katechez inicjacji sakramentalnej do Eucharystii i pokuty dzieci brały czynny udział w liturgii i systematycznie korzystały z sakramentów świętych oraz kontynuowały katechizację parafialną, rozpoczynając nowy cykl katechez mistagogicznych, wprowadzających w historię zbawienia i przygotowujących do przyjęcia sakramentu bierzmowania.

1.2. Aneks do instrukcji o przygotowaniu dzieci do pierwszej spowiedzi i Komunii św. w archidiecezji częstochowskiej uwzględniający przepisy w czasie pandemii

Przy organizowaniu przygotowania do pierwszej spowiedzi i Komunii św., należy kierować się poniższymi wskazaniem, które obowiązują do czasu odwołania przez odpowiednie władze państwowe stanu pandemii:

- a. uroczystość pierwszej Komunii św. może się odbyć w planowanym terminie, o ile zostaną zachowane zasady bezpieczeństwa sanitarnego określone w odpowiednich przepisach państwowych;
- b. można ją przenieść na inny termin niż zakładano, jednak decyzję w tej sprawie powinien podjąć proboszcz w porozumieniu z rodzicami;
- c. dopuszcza się udzielenie pierwszej Komunii św. indywidualnie lub w małych grupach;
- d. uroczystość ta nie musi odbywać się wyłącznie w niedzielę, można ją zorganizować w innym dniu tygodnia;
- e. po jej zakończeniu można organizować tradycyjny biały tydzień z zachowaniem zasady określonej w pkt. a);
- f. pierwsza Komunia św. powinna być poprzedzona odpowiednim przygotowaniem zgodnie z normami określonymi w powyższej *Instrukcji*;
- g. poważne braki w wymaganym przygotowaniu, nawet jeśli są konsekwencją sytuacji epidemicznej, stanowią słuszną rację przemawiającą za przeniesieniem uroczystości na późniejszy termin.

1.3. Materiały katechetyczne i duszpasterskie do pierwszej Komunii św. z serii „Boży Baranek”

Przygotowanie do pierwszej spowiedzi i Komunii św. we wszystkich parafiach archidiecezji częstochowskiej należy prowadzić w oparciu o materiały diecezjalne z serii: „Boży Baranek”. Do tej pory ukazały się z tej serii następujące publikacje:

- *Boży Baranek. Pamiątka Pierwszej Komunii Świętej* – pomoc katechetyczna w przygotowaniu do pierwszej spowiedzi i Komunii św., jak i pamiątka przystąpienia do tych sakramentów
- *Boży Baranek. Pierwsza Komunia Święta. Materiały dla katechetów i duszpasterzy* – pomoc praktyczna służąca katechetom i duszpasterzom do prowadzenia spotkań liturgicznych z dziećmi i rodzicami oraz do przeprowadzenia uroczystości pierwszej Komunii św., jak i jej rocznicy
- *Boży Baranek. Pierwsza Komunia Święta. Kazania komunijne* – pomoc homiletyczna zawierająca zbiór trzydziestu trzech kazań na uroczystość pierwszej Komunii świętej i jej rocznicę.
- *Boży Baranek. Piosenki Komunijne* – to praktyczna pomoc dla katechetów, organistów i duszpasterzy zawierająca zbiór siedemnastu nowych piosenek na uroczystość pierwszej Komunii świętej i jej rocznicę.

1.4. Nowe wydanie książeczki komunijnej „Boży Baranek” (2021)

Nowe wydanie książeczki komunijnej zostało zaktualizowane i uwzględnia ujednolicone teksty modlitw zatwierdzone przez KEP (Jasna Góra 28.08.2020), które stały się obowiązujące dla kolejnych wydań tekstów liturgicznych i modlitewników w Polsce. Książeczka ta jest obowiązująca we wszystkich parafiach archidiecezji częstochowskiej.

2. BIERZMOWANIE

2.1. Instrukcja duszpastersko-katechetyczna w sprawie przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania w Archidiecezji Częstochowskiej (nowelizacja)

„Wtajemniczenie chrześcijańskie dokonuje się przez trzy sakramenty: chrzest, który jest początkiem nowego życia; bierzmowanie, które jest jego umocnieniem, i Eucharystię, która karmi ucznia Ciałem i Krwią Chrystusa, by przekształcić go w Niego” (KKK 1275). Słowa te uświadamiają nam, że pełnia chrześcijańskiej inicjacji domaga się przyjęcia tych trzech sakramentów. Tworzą one bowiem pewną jedność i stanowią fundament całego życia chrześcijańskiego. Motywują one ochrzczonych do przyjęcia sakramentu bierzmowania w stosownym czasie. Jest to ich przywilej, ale zarazem obowiązek (KPK kan. 890). Otrzymanie tego sakramentu winno być jednak poprzedzone odpowiednim przygotowaniem, poprzez katechezę, co podkreślają liczne dokumenty kościelne. Jego zasadniczym celem jest: „doprowadzenie chrześcijanina do głębszego zjednoczenia z Chrystusem, do większej zażyłości z Duchem Świętym, Jego działaniem, darami i natchnieniami, aby mógł lepiej podjąć apostolską odpowiedzialność życia chrześcijańskiego. Katecheza przed bierzmowaniem powinna także starać się obudzić zmysł przynależności do Kościoła Jezusa Chrystusa, zarówno do Kościoła powszechnego, jak i wspólnoty parafialnej. Na tej ostatniej spoczywa szczególna odpowiedzialność za przygotowanie kandydatów do bierzmowania” (KKK 1309). Biorąc to pod uwagę, we wszystkich parafiach archidiecezji częstochowskiej powinna być zorganizowana i systematycznie prowadzona katecheza parafialna dla kandydatów ubiegających się o bierzmowanie, dopełniająca szkolne nauczanie religii. Jest to zgodne z wytycznymi Konferencji Episkopatu Polski, zawartymi w takich dokumentach jak *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce* czy *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce*, *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach* czy w postanowieniach II Polskiego Synodu Plenarnego, a także *Wskazaniach Konferencji Episkopatu Polski dotyczących przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania*. Określają one obowiązkowy program ramowy o charakterze ogólnopolskim, dotyczący tej katechezy, natomiast jego uszczegółowienie następuje w diecezjach.

W świetle tych wskazań pojawia się uzasadniona konieczność ujednolicenia przygotowania do sakramentu bierzmowania. W archidiecezji częstochowskiej należy je prowadzić według następujących zasad:

1. Kandydatem do bierzmowania może być osoba, która została ochrzczona, a nie była jeszcze bierzmowana. Obowiązkiem proboszcza jest ustalenie tych faktów przed rozpoczęciem właściwego przygotowania do tego sakramentu.

2. Przygotowanie do bierzmowania odbywa się podczas systematycznej katechezy parafialnej i w trakcie lekcji religii w szkole.

3. Właściwym miejscem przygotowania do bierzmowania jest parafia zamieszkania kandydata, a nie parafia, na terenie której uczęszcza on do szkoły.

4. Z ważnych racji duszpasterskich, proboszcz parafii zamieszkania kandydata, powinien udzielić zgody na przygotowanie i przyjęcie tego sakramentu w innej parafii.

5. Osobami odpowiedzialnymi za proces przygotowania młodzieży do bierzmowania są duszpasterze, ale także katecheci i animatorzy. Na ich czele stoi proboszcz, który podejmuje decyzję o dopuszczeniu kandydata do bierzmowania. Przy jej podejmowaniu powinien brać pod uwagę opinię całego zespołu formatorów.

6. Przygotowanie do bierzmowania powinno obejmować ostatnie trzy lata edukacji w szkole podstawowej. Okres ten uwzględnia dwa etapy: bliższy i bezpośredni. Bliższy dotyczy młodzieży klas szóstych i siódmych, a bezpośredni klas ósmych. Sakrament bierzmowania udzielany jest na ogół pod koniec klasy ósmej.

7. W okresie przygotowania bliższego, trwającego dwa lata, spotkania powinny odbywać się przynajmniej raz w miesiącu. Mogą one przybrać formę spotkań ogólnych wszystkich kandydatów, wspólnych celebracji w kościele parafialnym, pracy w grupach, spotkań w ramach ruchów i stowarzyszeń działających w parafii, pielgrzymek (pieszych, autokarowych, itp.) czy też czynnego zaangażowania na rzecz wspólnoty parafialnej. W tym czasie duszpasterze i katecheci winni czuwać nad wypełnianiem

przez kandydatów obowiązkowych praktyk religijnych.

8. Etap ten powinien rozpocząć się wraz z nowym rokiem szkolnym, najlepiej podczas triduum ku czci św. Stanisława Kostki. W czasie spotkania organizacyjnego kandydaci powinni być poinformowani o wymaganiach stawianych osobom pragnącym przyjąć bierzmowanie. Ponadto należy im wtedy wręczyć *Dzienniczek kandydata do bierzmowania*, w którym będą dokumentować swój udział w spotkaniach parafialnych i praktykach religijnych oraz w lekcjach religii z adnotacją o ocenie końcowej i opinią katechety. Na początku przygotowania warto zorganizować nabożeństwo połączone z uroczystym odnowieniem przyrzeczeń chrzcielnych, z udziałem rodziców i chrzestnych, uwieńczone wręczeniem tekstu *Wyznania wiary*.

9. W pierwszych miesiącach kandydaci powinni zredagować na piśmie prośbę o udzielenie sakramentu bierzmowania wraz z podaniem motywów i deklaracją systematycznego i rzetelnego w nich uczestnictwa. Prośba ta winna być złożona na ręce proboszcza w czasie liturgii (uroczystość odpustowa, nabożeństwo różańcowe, rekolekcje szkolne lub parafialne, inne).

10. Wszyscy kandydaci, w ostatnim roku przygotowania do bierzmowania, powinni wziąć udział w Światowym Dniu Młodzieży w diecezji w Niedzielę Palmową w archikatedrze.

11. Przygotowanie bezpośrednie powinno dokonywać się w dalszym ciągu poprzez udział w systematycznej katechezie parafialnej, celebrowaniu liturgicznych i spotkaniach formacyjnych w parafii.

12. Spotkania winny się odbywać w niewielkich grupach, co sprzyja szybszej integracji kandydatów, nawiązaniu indywidualnego kontaktu, prowadzeniu bezpośredniego dialogu, zastosowaniu szerszej palety metod katechetycznych czy wprowadzeniu do liturgii. Praca w takich grupach wydaje się bardziej efektywna i przynosi większe owoce niż w wielkich grupach charakteryzujących się anonimowością i brakiem zainteresowania.

13. Biorąc pod uwagę fakt, że kandydaci do bierzmowania uczestniczą w lekcji religii w szkole, spotkania formacyjne w parafii nie mogą być kolejną tego typu lekcją, nie powinny więc dublować treści, które zostały już przekazane w szkole, ale winny je uzupełniać, zwłaszcza w funkcji wtajemniczenia poprzez wypełnianie celów katechetycznych wynikających

z realizacji orędzia zbawczego, tak aby poznali swoje miejsce i zadania w Kościele. Oznacza to, że obok spotkań o charakterze katechetycznym w parafii, powinny pojawić się wspólne celebracje liturgiczne dające im możliwość doświadczenia sacrum.

14. Warunkiem włączenia kandydata do grona przygotowujących się do bierzmowania jest uczestnictwo w lekcjach religii w szkole. Uczestnictwo wyłącznie w zajęciach z etyki nie spełnia w żadnym zakresie wymogu przygotowania do bierzmowania i nie może być respektowane przy podejmowaniu decyzji o wyrażeniu zgody, co do jego przyjęcia.

15. Osiągnięcia w zakresie szkolnego nauczania religii (wiedza, umiejętności, pilność, aktywność, sumienność) winny być oceniane przez katechetę, który wydaje opinię o kandydacie, i dokumentowane w *Dzienniku kandydata do bierzmowania* przez cały okres formacyjny.

16. W nadzwyczajnych sytuacjach, dotyczących zazwyczaj osoby pełnoletniej, proboszcz parafii zamieszkania może ustalić indywidualny tok przygotowania do bierzmowania. Po jego ukończeniu może zostać dołączona do grupy przyjmującej sakrament bierzmowania w parafii zamieszkania lub innej albo w kościele rektorackim pw. Najświętszego Imienia Maryi w Częstochowie, gdzie przedstawia zaświadczenie o odbytym przygotowaniu w danej parafii.

17. Tematyka spotkań oraz inne dane, muszą być dokumentowane w *Dzienniku spotkań formacyjnych*.

18. Przygotowanie do tego sakramentu odbywa się zgodnie z programem zatwierdzonym przez biskupa miejsca. Program należy realizować przede wszystkim w oparciu o materiały katechetyczne *Mocni Duchem. Scenariusze katechez przed bierzmowaniem* oraz inne materiały pomocnicze z serii *Mocni Duchem* opracowane przez Referat Katechetyczny.

19. Bierzmowanie, jak każdy sakrament, jest znakiem wiary, stąd wiara kandydata winna stać się podstawowym kryterium dopuszczenia do przyjęcia tego sakramentu. Powinna ona wyrażać się między innymi poprzez:

- uczęszczanie na lekcje religii w szkole i spotkania formacyjne w parafii
- spełnianie praktyk religijnych (uczestnictwo w niedzielnej i świątecznej Mszy św., częste przystępowanie do spowiedzi)

- udział w rekolekcjach szkolnych (dodatkowo np. ewangelizacyjnych)
- prezentowanie właściwej postawy religijno-moralnej
- posiadanie odpowiedniej wiedzy religijnej (wykazanej na egzaminie).

20. Okres przygotowania do bierzmowania powinien być czasem odnowienia i umocnienia łączności z parafią. Z tej racji należy efektywnie wykorzystać ten etap formacji chrześcijańskiej na aktywne włączenie kandydatów w liturgię, zapoznanie ich z ruchami i stowarzyszeniami działającymi w parafii, zaproszenie ich do zaangażowania się na rzecz parafii, włączenie ich w dzieła charytatywne wspólnoty.

21. W przygotowaniu do bierzmowania ważną rolę spełniają rodzice, którzy w momencie chrztu dziecka przyjęli na siebie obowiązek wychowania go w wierze i doprowadzenia do pełni życia chrześcijańskiego, zwłaszcza sakramentalnego. Z tej racji należy organizować dla nich, przynajmniej dwa razy w roku, tematyczne spotkania katechetyczne w celu uświadomienia im odpowiedzialności za katolickie wychowanie dzieci i włączenia ich w proces przygotowania do bierzmowania. Pomocą dla duszpasterzy prowadzących spotkania z rodzicami mogą być materiały diecezjalne *Mocni Duchem. Konferencje dla rodziców*, opracowane przez Referat Katechetyczny. Zaleca się, by rodzice brali udział we wspólnych celebracjach liturgicznych wraz ze swymi dziećmi. Ponadto należy ich poinformować o wymaganiach, jakie stawiane są kandydatom do bierzmowania. Proponuje się, by na pierwszym spotkaniu otrzymali deklarację, którą powinni podpisać, jeśli chcą, by ich dziecko rozpoczęło przygotowanie do bierzmowania. Deklaracja winna wyrażać ich zobowiązanie do czynnego włączenia się w ten proces i wspierania formatorów odpowiedzialnych za jego przebieg. Można skorzystać z deklaracji zamieszczonej w *Dzienniczku kandydata do bierzmowania* lub zredagować własną.

22. Na kilka tygodni przed bierzmowaniem należy zgłosić świadka. W celu zaznaczenia jedności sakramentów chrztu i bierzmowania świadkami powinni być rodzice chrzestni. Tam gdzie nie jest to możliwe świadkiem może być inna osoba, która już przyjęła wszystkie sakramenty inicjacji chrześcijańskiej, ukończyła szesnasty rok życia oraz jest wierzącym i praktykującym katolikiem. Jeśli świadek bierzmowania nie jest znany proboszczowi powinien przedstawić stosowne zaświadczenie z parafii swojego zamieszkania, stwierdzające brak przeszkód do pełnienia tej funkcji. Świadcami nie mogą być rodzice bierzmowanego.

23. Dla wyraźniejszego zaznaczenia ścisłego związku bierzmowania z sakramentem chrztu świętego należy zachęcać kandydatów, aby zachowali imię chrzcielne. Zmiana byłaby uzasadniona, gdyby imię chrzcielne nie było związane z patronem chrześcijańskim lub przemawiały za tym określone racje duszpasterskie. Pozostawiając imię chrzcielne lub przyjmując nowe, powinni zapoznać się z życiorysem swojego patrona. Na pewno kryterium doboru nie powinna być atrakcyjność imienia, lecz przymioty patrona, który winien stać się wzorem dojrzałego życia chrześcijańskiego.

24. Bierzmowanie powinno być poprzedzone specjalnym nabożeństwem połączonym z przystąpieniem do spowiedzi, która daje kandydatowi możliwość oczyszczenia się na przyjęcie daru Ducha Świętego. Przyjmując bierzmowanie, powinien bowiem znajdować się w stanie łaski. Jeśli istnieje w parafii zwyczaj organizowania przed bierzmowaniem dnia skupienia, triduum czy nowenny do Ducha Świętego, to należy go podtrzymać i w tym czasie umożliwić skorzystanie z sakramentu pokuty i pojednania. Wtedy należy też zebrać *Dzienniczki kandydatów do bierzmowania* w celu dokonania w nich stosownej adnotacji po udzieleniu im sakramentu.

25. Liturgia, podczas której udzielany jest sakrament bierzmowania, powinna być ważnym wydarzeniem całej wspólnoty parafialnej. W związku z tym należy zatroszczyć się o jej uroczysty charakter także przez fakt włączenia do poszczególnych funkcji liturgicznych bierzmowanych, ich rodziców i świadków.

26. Przyjęcie tego sakramentu należy odnotować w księdze chrztu oraz w księdze bierzmowanych, która powinna znajdować się w kancelarii parafialnej. W księdze tej winny znaleźć się takie informacje jak: imię i nazwisko bierzmowanego, szafarza, rodziców i świadków, imię z bierzmowania, miejsce i data udzielenia tego sakramentu oraz data chrztu i parafia chrztu. W przypadku, gdy bierzmowany był ochrzczony w innej parafii niż ta, w której przyjmuje ów sakrament, proboszcz powinien zawiadomić tamtejszego proboszcza o udzieleniu mu bierzmowania.

27. Bierzmowanie powinno się odbywać co roku, a przystąpić do niego powinni uczniowie klas ósmych szkół podstawowych po ukończeniu trzyletniego cyklu przygotowawczego. W sytuacji, gdy jest ich niewielu, bierzmowanie można organizować dla kilku parafii (bądź dekanatu), które

co roku mogą zmieniać się rotacyjnie, stając się wymiennie gospodarzami odpowiedzialnymi za zorganizowanie i przebieg liturgii, w czasie której szafarz udzieli sakramentu bierzmowania.

28. Po bierzmowaniu należy zaprosić młodzież, ich rodziców i chrzestnych na wspólną Eucharystię dziękczynną za ów sakrament, podczas której zostaną im oddane *Dzienniczki kandydata do bierzmowania* wraz z potwierdzeniem przyjęcia bierzmowania.

29. Po przyjęciu bierzmowania warto zorganizować pielgrzymkę do diecezjalnego lub innego sanktuarium jako wyraz wdzięczności za otrzymany sakrament.

30. Należy dążyć do tego, by po zakończeniu katechez przygotowujących do przyjęcia bierzmowania młodzież brała czynny udział w liturgii i systematycznie korzystała z sakramentów świętych oraz kontynuowała katechizację parafialną, rozpoczynając nowy cykl katechez tożsamości chrześcijańskiej, wspomagających odczytywanie powołania i odkrywanie miejsca w świecie, Kościele, narodzie i rodzinie.

2.2. Materiały diecezjalne z serii „Mocni Duchem”

Przygotowanie do bierzmowania we wszystkich parafiach archidiecezji częstochowskiej należy prowadzić w oparciu o materiały diecezjalne z serii: „Mocni Duchem”. Do tej pory ukazały się z tej serii następujące publikacje:

- ***Dzienniczek kandydata do bierzmowania*** – w którym kandydat dokumentuje udział w spotkaniach parafialnych i praktykach religijnych
- ***Dziennik spotkań formacyjnych. Bierzmowanie*** - w którym prowadzący spotkania dokumentuje tematykę katechez parafialnych i konferencji z rodzicami
- ***Katechizm*** – w których zawarto podstawowe prawdy katechizmowe oraz przygotowanie do spowiedzi i teksty wypowiedane przez kandydatów podczas bierzmowania
- ***Scenariusze katechez przed bierzmowaniem*** – w których zawarto program i dokładne scenariusze katechez na cały okres przygotowania do bierzmowania
- ***Celebracje przed bierzmowaniem*** – w których znajdują się nabo-

żeństwa uwzględnione w programie formacyjnym przed bierzmowaniem

- **Konferencje dla rodziców kandydatów do bierzmowania** – w których umieszczono propozycje konferencji dla rodziców w trzyletnim cyklu

2.3. Nowe materiały diecezjalne z serii „Mocni Duchem”

Aplikacja mobilna mocniduchem.archiczesz.pl to kolejna odsłona pomocy duszpasterskich z serii Mocni Duchem. Nowa platforma internetowa jest wartościowym narzędziem do organizowania i prowadzenia spotkań duszpasterskich dla młodzieży przygotowującej się do sakramentu bierzmowania i grup parafialnych z wykorzystaniem urządzeń mobilnych, m. in. aplikacja jest dostosowana do rozdzielczości smartfonów.

Aplikacja MocniDuchem.archiczesz.pl zawiera bazę tekstów i pomocy związanych z podręcznikiem „Mocni Duchem. Scenariusze katechez przed bierzmowaniem” (32 tematy spotkań oraz 5 celebracji) oraz bazę wszystkich parafii w Polsce (ponad 10 tys.) z przyporządkowaniem do diecezji.

Narzędzie to umożliwia:

- rejestrację do aplikacji mobilnej jako prowadzący lub uczestnik,
- tworzenie grupy przez prowadzącego (animatorek, duszpasterz, katecheta) w wybranej parafii
- lub dodawanie nowych parafii,
- akceptowanie lub odrzucanie próśb uczestników o dołączenie do zarządzanych grup przez prowadzącego,
- założenie konta i logowanie się kandydatów do własnej grupy,
- wysyłanie wiadomości do członków danej grupy lub do pojedynczych użytkowników,
- udostępnianie i przeglądanie wybranego materiału,
- planowanie i prowadzenie spotkań formacyjnych z wykorzystaniem urządzeń mobilnych (np. smartfonów i tabletów),
- podglądanie dostępnych spotkań w ramach grupy przez uczestnika,
- wyszukiwanie grup przez uczestnika i wysyłanie prośby o przyjęcie.

Aplikacja jest całkowicie darmowa, można ją pobrać ze sklepów Google Play oraz App Store lub zainstalować ikonę na pulpicie urządzenia mobilnego.

IV. SPRAWY BIEŻĄCE

1. MISJA KANONICZNA

1.1. Wydanie misji kanonicznej

Katechetą może być osoba, która otrzymała od biskupa diecezji skierowanie pisemne, imienne i do konkretnej szkoły. Referat Katechetyczny wydaje takie skierowanie w imieniu Księdza Arcybiskupa na podstawie podania o wydanie misji kanonicznej od właściwego Proboszcza. Wzór takiego podania znajduje się na stronie internetowej Referatu w zakładce „Zatrudnienie katechety”. Do prośby o misję należy dołączyć:

- kserokopie dokumentów potwierdzających wykształcenie teologiczne (i inne)
- kserokopię dokumentu potwierdzającego przygotowanie pedagogiczne
- jedno zdjęcie
- opinię proboszcza parafii miejsca zamieszkania (dotyczy osób świeckich)
- prośbę władz prowincjalnych o skierowanie do szkoły w charakterze nauczyciela religii (dotyczy osób zakonnych).

Jeżeli o misję kanoniczną ubiega się student uczelni teologicznej, to winien on dostarczyć zaświadczenie z uczelni potwierdzające fakt ukończenia czwartego roku i kontynuowania studiów.

W sytuacji, gdy o wydanie misji kanonicznej ubiega się osoba, która już katechizowała, to oprócz prośby o wydanie misji winna też złożyć w Referacie Katechetycznym aktualną kartę formacyjną oraz dokument poświadczający stopień awansu zawodowego (jeśli w międzyczasie taki uzyskała).

1.2. Cofnięcie misji kanonicznej

Cofnięcie misji kanonicznej jest równoznaczne z utratą uprawnień do nauczania religii w danej szkole (przedszkolu). O jej cofnięciu właściwe władze Kościołów bądź innych związków wyznaniowych powiadamiają dyrektora szkoły (przedszkola) oraz organ prowadzący. To cofnięcie może nastąpić, gdy nauczyciel religii popełnił czyn, który dyskwalifikuje go jako nauczyciela lub gdy katecheta nie popełnił czynu nagannego z punktu widzenia dyscypliny szkolnej, ale naucza lub postępuje w spo-

sób nie do zaakceptowania z punktu widzenia władzy kościelnej. W tym kontekście trzeba wyraźnie powiedzieć, iż powodem cofnięcia misji kanonicznej może być fakt niewywiązywania się z zobowiązań związanych z piastowanym stanowiskiem. Chodzi o zaniedbania (nieusprawiedliwione) wynikające z nieuczęszczania na spotkania formacyjne i szkoleniowe. Biorąc to pod uwagę trzeba pamiętać o wszelkich formach doskonalenia zawodowego i spotkaniach formacyjnych, które powinny być dokumentowane w „Karcie Formacyjnej”, jaką każdy katecheta otrzymuje na konferencji przed nowym rokiem szkolnym, a którą winien złożyć w Referacie Katechetycznym do dnia 15 września.

2. KARTY FORMACYJNE

Karty formacyjne dokumentują przebieg formacji duchowej oraz doskonalenia zawodowego. W roku szkolnym 2023/2024 formacja duchowa obejmuje uczestnictwo w adwentowym i wielkopostnym dniu skupienia. Szczegółowe informacje na s. 23. W ramach doskonalenia zawodowego każdy katecheta powinien wziąć udział przynajmniej w dwóch wybranych spotkaniach szkoleniowych. Kompletna oferta szkoleń znajduje się na s. 24-31.

Karty formacyjne za rok szkolny 2023/2024 prosimy przekazać do Referatu Katechetycznego najpóźniej do 15 września 2024 r.

3. FUNKCJONOWANIE REFERATU KATECHETYCZNEGO

Serdecznie wszystkich zapraszamy w godzinach:

- poniedziałek, wtorek, środa i piątek   9⁰⁰ – 13⁰⁰
- czwartek   11⁰⁰–13⁰⁰; 14⁰⁰ – 16⁰⁰

W sprawach pilnych także poza ustalonymi dyżurami, po wcześniejszym zgłoszeniu telefonicznym bądź po potwierdzonym przez sekretariat Referatu Katechetycznego zgłoszeniu drogą elektroniczną.

Uwaga:

Referat Katechetyczny jest nieczynny w następujące dni (poza sobotami i dniami wolnymi wg ustawy): 8 września - święto Narodzenia NMP,

2 listopada – Dzień Zaduszny, 8 grudnia – Niepokalane Poczęcie NMP, 24 grudnia - Wigilia Bożego Narodzenia, 2 lutego – Ofiarowanie Pańskie, Środa Popielcowa, Triduum Paschalne, 29 czerwca – Świętych Apostołów Piotra i Pawła, 6 sierpnia – Święto Przemienienia Pańskiego, 25 sierpnia – Wigilia Uroczystości NMP Częstochowskiej, 26 sierpnia – Uroczystość NMP Częstochowskiej, 27 grudnia - Święto Świętego Jana Apostoła.

4. PRACOWNICY REFERATU KATECHETYCZNEGO

p.o. Dyrektor - ks. mgr lic. Paweł Wróbel

Wicedyrektor - ks. mgr lic. Tomasz Mucha

Sekretariat Referatu - s. mgr Aneta Karlak CSA

5. KONSULTANCI DS. KATECHEZY ORAZ AWANSU ZAWODOWEGO

Konsultant ds. katechezy: dr Artur Dąbrowski

Dyżur konsultanta: Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, pokój 221

Kontakt: tel. 34 360 60 04 wew. 221

e-mail: dabrowski@womczest.edu.pl

Konsultant ds. awansu zawodowego: mgr Aleksandra Krawczyk

Dyżur konsultanta: Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, pokój 240

Kontakt: tel. 34 360 60 04 wew. 240

e-mail: krawczyk@womczest.edu.pl

6. TERMINY FERII ZIMOWYCH

W roku szkolnym 2023/2024 ferie zimowe odbędą się w następujących terminach:

- 15-28 stycznia 2024 r. – województwo opolskie
- 29 stycznia-11 lutego 2024 r. – województwo łódzkie i śląskie

7. SPRAWOZDANIA KATECHETYCZNE

Każdy katecheta świecki i duchowny (nawet będący w szkole na czasowym zastępstwie) zobowiązany jest do wypełnienia corocznej ankiety katechetycznej. Katecheci wypełniają formularze w wersji elektronicznej i w takiej formie odsyłają do Referatu Katechetycznego na adres e-mail: katecheza@archic zest.pl do 30 września. Bardzo prosimy o dokładne wypełnienie każdego punktu sprawozdania, każdej rubryki. Przypominamy, że na pierwszej stronie znajdują się informacje dotyczące szkoły, natomiast na odwrocie należy podać tygodniowy plan lekcji religii.

Prosimy o wypełnianie sprawozdań wyłącznie według aktualnych szablonów, które są dostępne na stronie internetowej www.katecheza.archic zest.pl w zakładce: druki do pobrania/sprawozdania katechetyczne 2023/2024.

Przypominamy, że podobnie jak w ubiegłym roku, w sprawozdaniu każdy katecheta wypełnia tylko swoje dane.

8. PRZECHODZENIE NA EMERYTURĘ

Zwracamy się z uprzejmą prośbą do katechetów planujących przejście na emeryturę po zakończeniu roku szkolnego 2023/2024 o zgłoszenie tego zamiaru na piśmie do Referatu Katechetycznego do końca maja 2024 r. Przypominamy o załatwieniu wszelkich niezbędnych formalności w sekretariacie szkoły oraz o powiadomieniu proboszcza parafii, na terenie której znajduje się szkoła, o planowanym odejściu na emeryturę. „Dzień Katechetyczny” przed kolejnym rokiem szkolnym, tj. 2024/2025 będzie dobrą okazją wobec wszystkich katechetów do wyrażenia oficjalnych podziękowań za wieloletnią gorliwą posługę katechetyczną.

V. SPRAWY PRAWNE

1. DOKUMENTY PAŃSTWOWE

1.1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach – nowelizacja z 25 marca 2014 r. (Dz.U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.) *(zmiany zaznaczone innym kolorem)*

Na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425 i z 1992 r. Nr 26, poz. 113) zarządza się, co następuje:

§ 1

1. W publicznych przedszkolach organizuje się, w ramach planu zajęć przedszkolnych, naukę religii na życzenie rodziców (opiekunów prawnych). W publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach, ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, zwanych dalej «szkołami», organizuje się w ramach planu zajęć szkolnych naukę religii i etyki:

1) w szkołach podstawowych i gimnazjach - na życzenie rodziców (opiekunów prawnych),

2) w szkołach ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych - na życzenie bądź rodziców (opiekunów prawnych), bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu religii i etyki decydują sami uczniowie.

2. Życzenie, o którym mowa w ust. 1, jest wyrażane w formie pisemnego oświadczenia. Oświadczenie nie musi być ponawiane w kolejnym roku szkolnym, może jednak zostać zmienione.

3. Uczestniczenie lub nieuczestniczenie w przedszkolnej albo szkolnej nauce religii lub etyki nie może być powodem dyskryminacji przez kogokolwiek w jakiegokolwiek formie.

§ 2

1. Przedszkole i szkoła mają obowiązek zorganizowania lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż siedmiu uczniów danej klasy lub oddziału (wychowanków grupy przedszkolnej). Dla mniejszej liczby uczniów w klasie lub oddziale (wychowanków w grupie) lekcje religii w przedszkolu lub szkole powinny być organizowane w grupie międzyoddziałowej lub międzyklasowej.

2. Jeżeli w przedszkolu lub szkole na naukę religii danego wyznania lub wyznań wspólnie nauczających zgłosi się mniej niż siedmiu uczniów (wychowanków), organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w porozumieniu z właściwym kościołem lub związkiem wyznaniowym, organizuje naukę religii w grupie międzyszkolnej lub w pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym.

3. Jeżeli w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym uczestniczą uczniowie szkół (wychowankowie przedszkoli) prowadzonych przez różne organy, organy te ustalają, w drodze porozumienia, zasady prowadzenia grup lub punktów katechetycznych.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w ramach posiadanych środków, może - na wniosek kościoła lub związku wyznaniowego - zorganizować nauczanie religii danego wyznania w sposób odmienny niż określony w ust. 1-3.

5. Dopuszcza się nieodpłatne udostępnienie sal lekcyjnych na cele katechetyczne, w terminach wolnych od zajęć szkolnych, kościołom i związkom wyznaniowym również nie organizującym nauczania religii w ramach systemu oświatowego.

§ 3

1. Uczniom, których rodzice lub którzy sami wyrażą takie życzenie zgodnie z § 1 ust. 1, szkoła organizuje zajęcia z etyki w oparciu o programy dopuszczone do użytku w szkole zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22a ust. 8 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

2. W zależności od liczby zgłoszonych uczniów zajęcia z etyki są organizowane zgodnie z § 2 ust. 1-3. Organizacja zajęć z etyki nie wymaga porozumienia, o którym mowa w § 2 ust. 2.

3. Szkoła jest obowiązana zapewnić w czasie trwania lekcji religii lub etyki opiekę lub zajęcia wychowawcze uczniom, którzy nie korzystają z nauki religii lub etyki w szkole.

§ 4

Nauczanie religii odbywa się na podstawie programów opracowanych i zatwierdzonych przez właściwe władze kościołów i innych związków wyznaniowych i przedstawionych Ministrowi Edukacji Narodowej do wiadomości. Te same zasady stosuje się wobec podręczników do nauczania religii.

§ 5

1. Przedszkole lub szkoła zatrudnia nauczyciela religii, katechetę przedszkolnego lub szkolnego, zwanego dalej «nauczycielem religii», wyłącznie na podstawie imiennego pisemnego skierowania do danego przedszkola lub szkoły, wydanego przez:

1) w przypadku Kościoła Katolickiego - właściwego biskupa diecezjalnego,
2) w przypadku pozostałych kościołów oraz innych związków wyznaniowych - właściwe władze zwierzchnie tych kościołów i związków wyznaniowych.

2. Cofnięcie skierowania, o którym mowa w ust. 1, jest równoznaczne z utratą uprawnień do nauczania religii w danym przedszkolu lub szkole. O cofnięciu skierowania właściwe władze kościołów lub innych związków wyznaniowych powiadamiają dyrektora przedszkola lub szkoły oraz organ prowadzący. Na okres pozostały do końca roku szkolnego kościół lub inny związek wyznaniowy może skierować inną osobę do nauczania religii, z tym że równocześnie pokrywa on koszty z tym związane.

3. Nauczyciel religii prowadzący zajęcia w grupie międzyszkolnej lub pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym albo uczący na terenie kilku szkół lub przedszkoli jest zatrudniany przez dyrektora szkoły lub przedszkola wskazanego przez organ prowadzący, o którym mowa w § 2 ust. 2, lub przez organ wskazany w porozumieniu, o którym mowa w § 2 ust. 3.

4. Nauczycieli religii zatrudnia się zgodnie z Kartą Nauczyciela.

§ 6

Kwalifikacje zawodowe nauczycieli religii określają odpowiednio Konferencja Episkopatu Polski Kościoła Katolickiego oraz właściwe władze zwierzchnie kościołów lub innych związków wyznaniowych - w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej.

§ 7

1. Nauczyciel religii wchodzi w skład rady pedagogicznej szkoły, nie przyjmuje jednak obowiązków wychowawcy klasy.

2. Nauczyciel religii ma prawo do organizowania spotkań z rodzicami swoich uczniów również poza wyznaczonymi przez szkołę lub przedszkole zebraniami ogólnymi, wcześniej ustalając z dyrektorem szkoły lub przedszkola termin i miejsce planowanego spotkania.

3. Nauczyciel religii może prowadzić na terenie szkoły organizację o charakterze społeczno-religijnym i ekumenicznym na zasadach określonych w art. 56 ustawy o systemie oświaty. Z tytułu prowadzenia organizacji nie przysługuje mu dodatkowe wynagrodzenie.

4. Nauczyciel religii ma obowiązek wypełniania dziennika szkolnego.

5. Nauczyciel religii uczący w grupie międzyklasowej (międzyoddziałowej), międzyszkolnej oraz w punkcie katechetycznym ma obowiązek prowadzić odrębny dziennik zajęć, zawierający te same zapisy, które zawiera dziennik szkolny.

§ 8

1. Nauka religii w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych (właściwych dla danego poziomu nauczania) lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła Katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych.

2. Tygodniowy wymiar godzin etyki ustala dyrektor szkoły.

§ 9

1. Ocena z religii lub etyki umieszczana jest na świadectwie szkolnym bezpośrednio po ocenie ze sprawowania. W celu wyeliminowania ewentualnych przejawów nietolerancji nie należy zamieszczać danych, z których wynikałoby, na zajęcia z jakiej religii (bądź etyki) uczeń uczęszczał.

2. Ocena z religii (etyki) nie ma wpływu na promowanie ucznia do następnej klasy.

3. Ocena z religii (etyki) jest wystawiana według skali ocen przyjętej w danej klasie.

4. Uczniowie korzystający z nauki religii lub etyki organizowanej przez organy prowadzące szkoły zgodnie z § 2 ust. 2-4 i § 3 ust. 2 otrzymują ocenę z religii (etyki) na świadectwie wydawanym przez szkołę, do której uczęszczają, na podstawie zaświadczenia katechety lub nauczyciela etyki.

§ 10

1. Uczniowie uczęszczający na naukę religii uzyskują trzy kolejne dni zwolnienia z zajęć szkolnych w celu odbycia rekolekcji wielkopostnych, jeżeli religia lub wyznanie, do którego należą, nakłada na swoich członków tego rodzaju obowiązek. Pieczę nad uczniami w tym czasie zapewniają katecheci. Szczegółowe zasady dotyczące organizacji są przedmiotem odrębnych ustaleń między organizującymi rekolekcje a szkołą.

2. O terminie rekolekcji dyrektor szkoły powinien być powiadomiony co najmniej miesiąc wcześniej.

3. Jeżeli na terenie szkoły prowadzona jest nauka religii więcej niż jednego wyznania, kościoły i związki wyznaniowe powinny dążyć do ustalenia wspólnego terminu rekolekcji wielkopostnych.

§ 11

1. Do wizytowania lekcji religii upoważnieni są odpowiednio wizytatorzy wyznaczeni przez biskupów diecezjalnych Kościoła Katolickiego

i właściwe władze zwierzchnie pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych. Lista tych osób jest przekazana do wiadomości organom sprawującym nadzór pedagogiczny.

2. Nadzór pedagogiczny nad nauczaniem religii i etyki, w zakresie metodyki nauczania i zgodności z programem prowadzi dyrektor szkoły (przedszkola) oraz pracownicy nadzoru pedagogicznego, na zasadach określonych odrębnymi przepisami.

3. W uzasadnionych przypadkach wnioski wynikające ze sprawowania nadzoru pedagogicznego mogą być przekazywane odpowiednio biskupowi diecezjalnemu Kościoła Katolickiego oraz właściwym władzom zwierzchnim pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych.

§ 12

W pomieszczeniach szkolnych może być umieszczony krzyż. W szkole można także odmawiać modlitwę przed i po zajęciach. Odmawianie modlitwy w szkole powinno być wyrazem wspólnego dążenia uczniów oraz taktu i delikatności ze strony nauczycieli i wychowawców.

§ 13

1. Tracą moc:

1) instrukcja Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 sierpnia 1990 r. dotycząca powrotu nauczania religii do szkoły w roku szkolnym 1990/91,

2) instrukcja Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 1990 r. dotycząca powrotu nauczania religii do szkoły w roku szkolnym 1990/91, określająca zasady współdziałania z kościołami i związkami wyznaniowymi poza Kościołem Rzymskokatolickim,

3) decyzja nr 25 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 sierpnia 1991 r., z zastrzeżeniem ust 2.

2. Do czasu wydania zarządzeń przewidzianych w przepisach o stosunku Państwa do poszczególnych kościołów i związków wyznaniowych zachowują moc instrukcje wymienione w ust. 1 odnośnie do nauki religii w przedszkolach i w zakładach opiekuńczo-wychowawczych.

§ 14

Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem § 9, który wchodzi w życie z dniem 1 września 1992 r.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2014 r.

1.2. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 czerwca 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz.U. z 2017, poz. 1147)

Na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, 1954, 1985 i 2169 oraz z 2017 r. poz. 60 i 949) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. poz. 155, z 1993 r. poz. 390, z 1999 r. poz. 753 oraz z 2014 r. poz. 478) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 1:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W publicznych przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych, zwanych dalej „przedszkolami”, organizuje się naukę religii na życzenie rodziców. W publicznych szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych, zwanych dalej „szkołami”, organizuje się naukę religii i etyki:

1) w szkołach podstawowych – na życzenie rodziców;

2) w szkołach ponadpodstawowych – na życzenie bądź rodziców, bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki religii i etyki decydują uczniowie”;

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przedszkolach zajęcia religii uwzględnia się w ramowym rozkładzie dnia. W szkołach zajęcia religii i etyki uwzględnia się w tygodniowym rozkładzie zajęć”;

2) w § 3 w ust. 1 wyrazy „programy dopuszczone do użytku w szkole zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22a ust. 8” zastępuje się wyrazami „programy nauczania dopuszczone do użytku w danej szkole zgodnie z art. 22a ust. 6”;

3) w § 7 w ust. 3 wyrazy „art. 56 ustawy o systemie oświaty” zastępuje się wyrazami „art. 86 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 i 949)”;

4) w § 8 w ust. 1 w zdaniu pierwszym skreśla się wyrazy „(właściwych dla danego poziomu nauczania)”;

5) w § 9 w ust. 1 w zdaniu pierwszym wyrazy „ze sprawowania” zastępuje się wyrazem „zachowania”;

6) § 10 otrzymuje brzmienie:

„§ 10. 1. Uczniowie uczęszczający na naukę religii mają prawo do zwolnienia z zajęć szkolnych w celu odbycia trzydniowych rekolekcji

wielkopostnych, jeżeli rekolekcje te stanowią praktykę danego kościoła lub innego związku wyznaniowego. W czasie trwania rekolekcji szkoła nie jest zwolniona z realizowania funkcji opiekuńczej i wychowawczej.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do rekolekcji organizowanych w innym terminie.

3. O terminie rekolekcji dyrektor szkoły powinien być powiadomiony przez organizujących rekolekcje na co najmniej miesiąc przed terminem rozpoczęcia rekolekcji.

4. Jeżeli na terenie szkoły jest prowadzona nauka religii więcej niż jednego kościoła lub innego związku wyznaniowego, powinny one dążyć do ustalenia wspólnego terminu rekolekcji.

5. Szczegółowe zasady dotyczące organizacji rekolekcji, jak również inny termin rekolekcji, są przedmiotem odrębnych ustaleń między organizującymi rekolekcje a szkołą”.

§ 2. Przepisy rozporządzenia zmienianego w § 1, w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, dotyczące:

1) publicznych szkół podstawowych – stosuje się odpowiednio do dotychczasowych publicznych gimnazjów oraz klas dotychczasowego publicznego gimnazjum prowadzonych w szkołach innego typu,

2) publicznych szkół ponadpodstawowych – stosuje się odpowiednio do dotychczasowych publicznych szkół ponadgimnazjalnych oraz klas dotychczasowych publicznych szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych w szkołach ponadpodstawowych – do czasu zakończenia kształcenia w tych szkołach i klasach.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2017 r.

Minister Edukacji Narodowej: Anna Zalewska

1.3. Zasady dotyczące organizowania rekolekcji dla uczniów szkół publicznych

Na mocy przepisów § 10 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach* (Dz. U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.). uczniowie uczęszczający na naukę religii organizowaną w szkołach publicznych uzyskują trzy kolejne dni zwolnienia z zajęć szkolnych w celu odbycia rekolekcji wielkopostnych. Dotyczy to sytuacji, gdy religia lub wyznanie, do którego należą uczniowie, nakłada na swoich członków tego rodzaju obowiązek. Jeżeli na terenie szkoły prowadzona jest nauka religii więcej niż jednego wyznania, kościoły i związ-

ki wyznaniowe powinny ustalić wspólny termin rekolekcji.

Szczegółowe zasady dotyczące organizacji rekolekcji są przedmiotem odrębnych ustaleń między organizującymi rekolekcje, a szkołą. Uczniom, którzy nie uczestniczą w rekolekcjach, szkoła musi zapewnić w tym czasie opiekę lub inne zajęcia wychowawcze.

Zgodnie z intencją przywołanych przepisów, zwolnienie uczniów na ich podstawie z zajęć szkolnych nie oznacza uzyskania przez nich dodatkowych dni wolnych od nauki. Ma jednak na celu umożliwienie im uczestniczenia w odbywających się w tych dniach rekolekcjach wielkopostnych. Warto zaznaczyć, że w tych dniach szkoła nie jest zwolniona z wypełniania funkcji wychowawczej i opiekuńczej. Tym samym jest odpowiedzialna za bezpieczeństwo wszystkich uczniów. Dotyczy to zarówno uczniów odbywających rekolekcje, jak i tych, którzy w tym czasie uczestniczą na jej terenie w zajęciach opiekuńczych i wychowawczych. Z tego względu szkoła ma prawo do kontroli obecności na zaplanowanych w tych dniach zajęciach.

Opiekę nad uczniami w czasie rekolekcji zapewniają nauczyciele religii. Dyrektor szkoły – jeśli wymagają tego względy bezpieczeństwa uczniów – może zwrócić się jednak do pozostałych nauczycieli z prośbą o pomoc w zapewnieniu uczniom opieki w czasie ich przemieszczania się do miejsca odbywania się rekolekcji i w drodze powrotnej do szkoły. W tym przypadku dyrektor powinien jednak respektować prawo nauczycieli do wolności sumienia i wyznania.

Dni przeznaczone na rekolekcje są uwzględniane w planie organizacji roku szkolnego. Jeśli program rekolekcji ogranicza się np. tylko do jednej lub dwóch godzin zajęć w ciągu dnia, szkoła – w porozumieniu z organizującymi rekolekcje – może ustalić, że uczniowie uzyskują w tych dniach tylko częściowe zwolnienie z zajęć szkolnych. W pozostałym czasie uczniowie uczestniczą w zajęciach, zgodnie z ustalonym na te dni planem zajęć szkolnych. Nie jest jednak właściwą praktyką organizowanie w tym czasie sprawdzianów i klasówek.

Dodatkowo dyrektor szkoły, ustalając te dni jako wolne (lub częściowo wolne), jest zobowiązany zaplanować roczny czas pracy szkoły w taki sposób, aby zapewnić pełną realizację przyjętych przez szkołę programów nauczania poszczególnych zajęć edukacyjnych.

MEN 17 lutego 2016 r.

Źródło: <https://men.gov.pl/ministerstwo/informacje/zasady-dotyczace-organizowania-rekolekcji-dla-uczniow-szkol-publicznych.html>

1.4. Porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii

Zgodnie z art. 12 ust. 3 Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z dnia 28 lipca 1993 r. (Dz. U. z 1998 r. poz. 318) oraz § 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. poz. 155, z 1993 r. poz. 390, z 1999 r. poz. 753, z 2014 r. poz. 478 oraz z 2017 r. poz. 1147), w związku z § 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. poz. 1575 oraz z 2019 r. poz. 465), Konferencja Episkopatu Polski i Minister Edukacji Narodowej ustalają, co następuje:

§ 1. Ilekroć w porozumieniu jest mowa o:

1) kolegium teologicznym – należy przez to rozumieć kolegium teologiczne prowadzone przez Kościół katolicki;

2) przygotowaniu pedagogicznym do nauczania religii – należy przez to rozumieć nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu psychologii, pedagogiki i katechetyki, nauczanych w powiązaniu z teologią w wymiarze nie mniejszym niż 270 godzin oraz pozytywnie ocenioną praktyką pedagogiczną w zakresie nauczania religii w wymiarze nie mniejszym niż 150 godzin; o posiadaniu przygotowania pedagogicznego do nauczania religii świadczy dokument ukończenia wyższego seminarium duchownego albo dyplom ukończenia studiów lub inny dokument wydany przez kolegium teologiczne, uczelnię prowadzoną przez Kościół katolicki albo uczelnię publiczną prowadzącą kształcenie w zakresie teologii katolickiej albo świadectwo ukończenia kursu katechetyczno-pedagogicznego prowadzonego przez kolegium teologiczne lub wyższe seminarium duchowne;

3) teologiczno-katechetycznych studiach podyplomowych – należy przez to rozumieć studia podyplomowe umożliwiające nabycie wiedzy, umiejętności i kompetencji z zakresu przedmiotów teologicznych (biblistyki, teologii dogmatycznej, teologii moralnej, liturgiki, teologii duchowości, katolickiej nauki społecznej, historii Kościoła), nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 480 godzin, a ponadto:

a) w przypadku osób nieposiadających przygotowania pedagogicznego – nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowania pedagogicznego do nauczania religii, nauczanych w wymiarze określonym w pkt 2,

b) w przypadku osób posiadających przygotowanie pedagogiczne – nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu przedmiotów katechetycznych, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 120 godzin w powiązaniu z pozytywnie ocenioną praktyką katechetyczną w szkole w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin;

4) podyplomowych studiach katechezy przedszkolnej – należy przez to rozumieć studia podyplomowe umożliwiające nabycie wiedzy, umiejętności i kompetencji z zakresu przedmiotów teologicznych, katechetyki i wychowania religijnego, nauczanych w wymiarze nie mniejszym niż 180 godzin.

§ 2. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela religii w liceach ogólnokształcących, technikach i branżowych szkołach II stopnia, z wyjątkiem specjalnych, posiada osoba, która:

1) ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku teologia w uczelni prowadzonej przez Kościół katolicki albo w uczelni publicznej prowadzącej kształcenie w zakresie teologii katolickiej oraz posiada przygotowanie pedagogiczne do nauczania religii lub

2) jest księdzem, który ukończył wyższe diecezjalne lub zakonne seminarium duchowne i legitymuje się dyplomem lub zaświadczeniem ukończenia seminarium oraz posiada przygotowanie pedagogiczne do nauczania religii lub

3) ukończyła studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie na kierunku innym niż teologia oraz ukończyła podyplomowe studia teologiczno-katechetyczne lub

4) jest alumnem wyższego seminarium duchownego po ukończeniu piątego roku studiów

§ 3. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela religii w szkołach podstawowych i branżowych szkołach I stopnia, z wyjątkiem specjalnych, posiada osoba, która:

1) ma kwalifikacje określone w § 2 lub

2) ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku teologia w uczelni prowadzonej przez Kościół katolicki albo w uczelni publicznej prowadzącej kształcenie w zakresie teologii katolickiej oraz posiada przygotowanie pedagogiczne do nauczania religii lub

3) posiada dyplom ukończenia kolegium teologicznego oraz posiada przygotowanie pedagogiczne do nauczania religii lub

4) jest alumnem wyższego seminarium duchownego po ukończeniu czwartego roku jednolitych studiów magisterskich lub studentem studiów

na kierunku teologia w uczelni prowadzonej przez Kościół katolicki albo w uczelni publicznej prowadzącej kształcenie w zakresie teologii katolickiej po ukończeniu czwartego roku jednolitych studiów magisterskich.

§ 4. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela religii w przedszkolach, z wyjątkiem specjalnych, posiada osoba, która:

1) ma kwalifikacje określone w § 2 lub 3 lub

2) posiada dyplom ukończenia studiów w specjalności pedagogika religijna lub katechetyka, uzyskany w uczelni prowadzonej przez Kościół katolicki albo w uczelni publicznej prowadzącej kształcenie w zakresie teologii katolickiej, oraz posiada przygotowanie pedagogiczne do nauczania religii lub

3) posiada dyplom ukończenia studiów w zakresie wychowania przedszkolnego lub wczesnoszkolnego oraz świadectwo ukończenia podyplomowych studiów katechezy przedszkolnej uzyskane w uczelni prowadzonej przez Kościół katolicki albo w uczelni publicznej prowadzącej kształcenie w zakresie teologii katolickiej.

§ 5. Kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela religii w przedszkolach specjalnych i szkołach specjalnych posiada osoba spełniająca wymagania kwalifikacyjne dla danego typu szkoły lub przedszkola, określone odpowiednio w § 2-4, która ponadto:

1) ukończyła studia na kierunku pedagogika specjalna w zakresie odpowiednim do niepełnosprawności uczniów lub

2) ukończyła zakład kształcenia nauczycieli w specjalności odpowiedniej do niepełnosprawności uczniów lub

3) ukończyła studia podyplomowe lub kurs kwalifikacyjny w zakresie pedagogiki specjalnej w zakresie odpowiednim do niepełnosprawności uczniów.

§ 6. Nauczyciele religii zatrudnieni w dniu wejścia w życie niniejszego porozumienia, którzy spełniali wymagania kwalifikacyjne na podstawie dotychczasowego porozumienia, zachowują kwalifikacje do nauczania religii do dnia 31 sierpnia 2022 r., z zastrzeżeniem § 8.

§ 7. Nauczyciele religii zatrudnieni w dniu wejścia w życie niniejszego porozumienia, którzy uzyskali stopień nauczyciela mianowanego, zachowują nabyte kwalifikacje do nauczania religii.

§ 8. Osoby, które uzyskały przed dniem wejścia w życie niniejszego porozumienia przygotowanie katechetyczno-pedagogiczne w rozumieniu porozumienia pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 6 września 2000 r. w sprawie kwalifikacji za-

wodowych wymaganych od nauczycieli religii (Dz. Urz. MEN poz. 20), posiadają przygotowanie pedagogiczne do nauczania religii, o którym mowa w § 1 pkt 2 niniejszego porozumienia.

§ 9. Traci moc porozumienie pomiędzy Konferencją Episkopatu Polski oraz Ministrem Edukacji Narodowej z dnia 31 maja 2016 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych wymaganych od nauczycieli religii (Dz. Urz. MEN poz. 21).

§ 10. Porozumienie wchodzi w życie z dniem 1 września 2019 r.

Minister Edukacji Narodowej
Anna Zalewska

bp Marek Mendyk
Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

2. DOKUMENTY KOŚCIELNE

2.1. Uchwała Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z dnia 19 września 2018 roku w sprawie obowiązywania „Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” i programów nauczania religii

§ 1

1. „Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 9 czerwca 2018 roku obowiązuje w tych placówkach, w których stosuje się programy i podręczniki zatwierdzone na jej podstawie, z zastrzeżeniem ust. 3.

2. W sytuacji korzystania z dotychczasowych programów i podręczników, stosuje się „Podstawę programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 8 marca 2010 roku.

3. Programy nauczania i podręczniki zgodne z „Podstawą programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce”, o której mowa w ust. 1, mogą najwcześniej obowiązywać:

1) od dnia 1 września 2020 roku w grupach przedszkolnych oraz klasach I i V szkoły podstawowej;

2) od dnia 1 września 2021 roku w klasach II i VI szkoły podstawowej;

3) od dnia 1 września 2022 roku w klasach: III i VII szkoły podstawowej;

4) od dnia 1 września 2023 roku w klasach: IV i VIII szkoły podstawowej.

4. Programy nauczania i podręczniki zatwierdzone w oparciu o „Podstawę programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce”, o której mowa w ust. 1, obowiązują obligatoryjnie:

1) od dnia 1 września 2020 roku dla klas I szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia);

2) od dnia 1 września 2021 roku dla klas II szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia);

3) od dnia 1 września 2022 roku dla klas III szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia);

4) od dnia 1 września 2023 roku dla klas IV szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum), klasy V technikum oraz szkoły branżowej II stopnia.

§ 2

1. „Program nauczania religii” z dnia 19 września 2018 roku obowiązuje od dnia 1 września 2020 roku, pod warunkiem stosowania podręczników zatwierdzonych w oparciu o ten program, z zastrzeżeniem § 1 ust. 3-4.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się też do pozostałych programów nauczania religii, zgodnych z „Podstawą programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 9 czerwca 2018 roku.

3. Programy nauczania i podręczniki zgodne z „Podstawą programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 8 marca 2010 roku mogą znajdować się w użytku szkolnym do dnia 31 sierpnia 2024 roku, z zastrzeżeniem § 3.

4. Podręczniki dopuszczone do użytku ogólnopolskiego są zatwierdzane w trybie opisanym w uchwale Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z dnia 20 września 2001 roku *Regulamin zatwierdzania programów nauczania i podręczników w szkolnym nauczaniu religii dzieci i młodzieży*, zgodnie z kwestionariuszem, stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3

1. W szkołach ponadgimnazjalnych, w tym trzyletnich liceach, czteroletnich technikach oraz szkołach zawodowych, stosuje się „Podstawę programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 8 marca 2010 roku do czasu wygaszenia tych szkół, co oznacza, że obowiązywanie dla tych szkół decyzji o zatwierdzeniu do użytku szkolnego podręczników do klas:

1) I szkół ponadgimnazjalnych (liceum, technikum, szkoły zawodowej) do dnia 1 sierpnia 2020 roku;

2) II szkół ponadgimnazjalnych (liceum, technikum, szkoły zawodowej) do dnia 31 sierpnia 2021 roku;

3) III szkół ponadgimnazjalnych (liceum, technikum) do dnia 31 sierpnia 2022 roku;

4) IV szkół ponadgimnazjalnych (technikum) do dnia 31 sierpnia 2023 roku.

1a. W szkołach ponadpodstawowych, w tym czteroletnich liceach, pięcioletnich technikach oraz szkołach branżowych I stopnia, stosuje się „Podstawę programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” z dnia 8 marca 2010 roku, jedynie w klasach, które rozpoczynają naukę w tych szkołach w roku szkolnym 2019/20, co oznacza, że:

1) w klasach I szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły

branżowej I stopnia) używa się do dnia 31 sierpnia 2020 roku dotychczasowych podręczników do klasy III gimnazjum;

2) w klasach II szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia) używa się do dnia 31 sierpnia 2021 roku podręczników do klas I dotychczasowych szkół ponadgimnazjalnych;

3) w klasach III szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum, szkoły branżowej I stopnia) używa się do dnia 31 sierpnia 2022 roku podręczników do klas II dotychczasowych szkół ponadgimnazjalnych;

4) w klasach IV szkół ponadpodstawowych (liceum, technikum) oraz na II stopniu szkoły branżowej używa się do dnia 31 sierpnia 2023 roku podręczników do klas III dotychczasowych szkół ponadgimnazjalnych;

5) w klasie V pięcioletniego technikum używa się do dnia 31 sierpnia 2023 roku podręczników do klasy IV dotychczasowego technikum czteroletniego.

2. Ponadto tracą moc wszystkie decyzje o zatwierdzeniu do użytku szkolnego podręczników do klas:

1) I i V szkoły podstawowej w dniu 1 września 2021 roku;

2) II i VI szkoły podstawowej w dniu 1 września 2022 roku;

3) III i VII szkoły podstawowej w dniu 1 września 2023 roku;

4) IV i VIII szkoły podstawowej w dniu 1 września 2024 roku.

3. W dniu 1 września 2024 roku tracą moc wszystkie zatwierdzenia programów nauczania i podręczników dla klas nie wymienionych w ust. 1-2, zgodnych z „Podstawą programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce” inną niż ta, o której mowa w § 1 ust. 1.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

bp Marek Mendyk
Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

Ks. Marek Korgul
Sekretarz Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

2.2. Oświadczenie Komisji Wychowania Katolickiego KEP w sprawie organizowania zajęć z religii w publicznych przedszkolach i szkołach z dnia 18.03.2019 r.

W związku z informacjami, jakie docierają do Komisji z różnych miejsc w sprawie prób ograniczania przez organ prowadzący zajęć z nauczania religii w przedszkolach i szkołach publicznych, przypominamy:

1. Zgodnie z art. 109 ust. 2 Ustawy Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 996), „formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są także zajęcia edukacyjne, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty”. Religia nie jest przedmiotem dodatkowym. Jest to przedmiot do wyboru, który staje się obowiązkowy po złożeniu stosownego oświadczenia przez rodziców lub pełnoletnich uczniów. Stanowi o tym rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.).

2. Życzenie rodziców lub pełnoletnich uczniów w formie pisemnej ma zawierać wolę udziału w zajęciach z religii. Domaganie się deklaracji innej treści lub dawanie rodzicom do wypełnienia przygotowanych wcześniej formularzy z zapisem: „religia (tak/nie)” jest niezgodne z obowiązującym prawem. Oświadczenie nie musi być ponawiane każdego roku. Deklaracja raz złożona obowiązuje do czasu jej ewentualnego wycofania.

3. Nauczanie religii odbywa się w ramach tygodniowego rozkładu zajęć szkolnych w wymiarze dwóch godzin tygodniowo. Nie ma podstaw do organizowania zajęć z religii wyłącznie na pierwszych bądź tylko ostatnich godzinach lekcyjnych. Uczniom, którzy nie uczęszczają na lekcje religii, szkoła ma zapewnić opiekę na czas trwania tych zajęć.

W przedszkolach zajęcia z religii uwzględnia się w ramowym rozkładzie dnia. Zgodnie z wyjaśnieniami MEN, podstawa programowa jest realizowana przez cały czas pobytu dziecka w przedszkolu i nie można jej utożsamiać z czasem bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki.

Nauka religii w przedszkolu może się odbywać zarówno w czasie bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki, jak i poza nim.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, rozważanych zawsze indywidualnie, na pisemną prośbę dyrektora szkoły, zgodę na zmniejszenie wymiaru godzin z religii do jednej tygodniowo, może wyrazić jedynie biskup diecezjalny.

5. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedszkole i szkoła mają obowiązek

zorganizowania zajęć z religii dla grupy nie mniejszej niż 7 uczniów danej klasy lub oddziału. Łączenie klas dla grup większych niż 7 uczniów jest możliwe, jeśli dotyczy to również innych przedmiotów nauczanych w szkole.

6. Ilekroć w cytowanym rozporządzeniu jest mowa o organizowaniu zajęć z religii w publicznych przedszkolach – odnosi się to do wszystkich grup przedszkolnych, a nie tylko do najstarszych.

Jednocześnie przypominamy, że prawo wyraźnie rozgranicza odpowiedzialność za działalność szkoły pomiędzy władzą samorządową a władzami państwowymi. Jakiegokolwiek próby podważania przez organ prowadzący zapisów zawartych w ww. rozporządzeniu wykraczają poza jego kompetencje.

bp Marek Mendyk
Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski
Warszawa, 18 marca 2019 r.

2.3. Zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych z religii rzymskokatolickiej w szkołach

Niniejsze *Zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych z religii rzymskokatolickiej w szkołach publicznych* zostały opracowane na podstawie *Dyrektorium Kościoła katolickiego w Polsce z 20 VI 2001 r. oraz Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 30 IV 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* (Dz. U. Nr 83, poz. 562, Dz. U. Nr 130, poz. 906, z 2008 r. Nr 3 poz. 9). Celem *Zasad* jest udzielenie pomocy katechetom w tworzeniu wymagań edukacyjnych oraz w rozwiązywaniu problemów z zakresu oceniania osiągnięć edukacyjnych i postępów w nauce religii dzieci i młodzieży.

§ 1

Na podstawie § 1 ust. 5 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, ze zm.) określa się zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów z religii w publicznych i niepublicznych szkołach podstawo-

wych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży, w tym w szkołach artystycznych i specjalnych.

§ 2

1. Osiągnięcia edukacyjne ucznia, który uczestniczy w zajęciach z religii na podstawie oświadczenia, o którym mowa w § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36 poz. 155 ze zm.) podlegają ocenianiu.

2. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia z religii polega na rozpoznawaniu przez nauczyciela religii poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań edukacyjnych wynikających z *Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* oraz realizowanego przez nauczyciela programu nauczania, uwzględniającego tę *Podstawę*.

3. Ocenianiu nie podlegają praktyki religijne.

§ 3

1. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych uczniów z religii odbywa się w ramach oceniania wewnątrzszkolnego.

2. Ocenianie wiadomości i umiejętności ucznia z religii ma na celu:

- 1) systematyczne informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych oraz o postępach w tym zakresie;
- 2) udzielanie uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu jego rozwoju;
- 3) motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce;
- 4) dostarczenie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce oraz o specjalnych uzdolnieniach ucznia;
- 5) umożliwienie nauczycielom religii doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

• W przypadku religii ocenianie wewnątrzszkolne obejmuje:

- 1) formułowanie przez nauczycieli religii wymagań edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych z tych zajęć;
- 2) ocenianie bieżące i ustalanie ocen śródrocznych, według skali i w formach przyjętych w danej szkole;

- 3) przeprowadzanie egzaminów klasyfikacyjnych, o których mowa w § 12;
- 4) ustalanie ocen rocznych, według skali, o której mowa w § 11 ust. 2;
- 5) ustalanie warunków i trybu uzyskania oceny rocznej wyższej niż przewidywana;
- 6) ustalanie warunków i sposobu przekazywania rodzicom (prawnym opiekunom) informacji o postępach i trudnościach ucznia w nauce, zgodnie ze szczegółowymi warunkami i sposobem oceniania wewnątrzszkolnego, określonymi w statucie szkoły.

§ 4

Nauczyciele religii na początku każdego roku szkolnego informują uczniów oraz ich rodziców (prawnych opiekunów) o:

1. wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych z religii, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania;
2. sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów;
3. warunkach i trybie uzyskania z religii oceny rocznej wyższej niż przewidywana.

§ 5

1. Oceny z religii są jawne dla ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów).

2. Na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) nauczyciel religii uzasadnia ustaloną ocenę w sposób określony w statucie szkoły.

3. Na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne oraz inna dokumentacja dotycząca oceniania ucznia są udostępniane do wglądu uczniowi lub jego rodzicom (prawnym opiekunom).

§ 6

1. Nauczyciel religii jest obowiązany, na podstawie opinii publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, dostosować wymagania edukacyjne, o których mowa w § 4 pkt 1, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom.

2. Dostosowanie wymagań edukacyjnych, o których mowa w § 4 pkt 1, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom, następuje także na podstawie opinii niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym niepublicznej poradni specjalistycznej, o której mowa w art. 71b ust. 3b ustawy z 7 IX 1991 roku o systemie oświaty.

3. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego albo indywidualnego nauczania dostosowanie wymagań edukacyjnych, o których mowa w § 4 pkt 1, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia może nastąpić na podstawie tego orzeczenia.

§ 7

1. Rezygnację z uczestniczenia w nauce religii składają rodzice (prawni opiekunowie) lub – w przypadku ucznia pełnoletniego – on sam, u dyrektora szkoły. Rezygnacja z uczestniczenia w zajęciach z religii może nastąpić w każdym czasie i traktowana jest jako zmiana oświadczenia, o której mowa w § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36 poz. 155 ze zm.).

2. W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć z religii na podstawie zmiany oświadczenia, o której mowa w ust. 1, uczniowi nie ustala się odpowiednio ocen śródrocznych i rocznych, a w dokumentacji przebiegu nauczania nie dokonuje się żadnych wpisów.

§ 8

1. W przypadku złożenia oświadczenia, o którym mowa w § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36 poz. 155 ze zm.), w klasie programowo wyższej, uczeń jest objęty nauką religii.

2. Pozytywną ocenę roczną z nauki religii może otrzymać ten uczeń, który w klasie programowo niższej został sklasyfikowany na pozytywną ocenę roczną.

3. Ocenę pozytywną z poprzedniego roku nauczania może uzyskać, o ile będzie uzupełniać braki w sposób uzgodniony z nauczycielem religii. W takim przypadku, przy ustalaniu ocen śródrocznych i rocznych, nauczy-

ciel uwzględnią również te oceny bieżące, które uczeń uzyskał w wyniku uzupełniania braków. Gdy uzupełnienie braków nie jest możliwe, uczeń może być objęty nauką religii w kolejnym roku szkolnym, po przystąpieniu do egzaminu klasyfikacyjnego wyznaczonego przez dyrektora szkoły.

4. Egzamin klasyfikacyjny, o którym mowa w ust. 3, przeprowadzany jest na zasadach określonych w § 12 i obejmuje te treści zawarte w programie nauczania, których uczeń nie zrealizował we wcześniejszym toku kształcenia.

§ 9

1. Klasyfikacja śródroczna polega na okresowym podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia z religii oraz ustaleniu – według skali określonej w statucie szkoły – oceny śródrocznej z tych zajęć.

2. Klasyfikację śródroczną uczniów przeprowadza się w terminach określonych w statucie szkoły.

3. Klasyfikacja roczna, począwszy od klasy I szkoły podstawowej, polega na podsumowaniu osiągnięć edukacyjnych ucznia z religii w danym roku szkolnym oraz ustaleniu oceny rocznej z tych zajęć, według skali, o której mowa w § 11 ust. 2.

4. Przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem plenarnym rady pedagogicznej nauczyciele religii są obowiązani poinformować ucznia i jego rodziców (prawnych opiekunów) o przewidywanej dla niego ocenie rocznej z religii, w terminie i formie określonych w statucie szkoły.

§ 10

1. Oceny śródroczne i roczne z religii ustalają nauczyciele religii.

2. Ocena roczna z religii nie ma wpływu na promocję do klasy programowo wyższej ani na ukończenie szkoły.

3. W szkołach (oddziałach) integracyjnych ocenę śródroczną i roczną z religii dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego ustala nauczyciel religii, po zasięgnięciu opinii nauczyciela współorganizującego kształcenie integracyjne, o którym mowa w odrębnych przepisach.

§ 11

1. Oceny bieżące i oceny śródroczne z religii ustala się według skali określonej w statucie szkoły.

2. Oceny roczne z religii ustala się w stopniach według następującej skali:

- 1) stopień celujący – 6;
- 2) stopień bardzo dobry – 5;
- 3) stopień dobry – 4;
- 4) stopień dostateczny – 3;
- 5) stopień dopuszczający – 2;
- 6) stopień niedostateczny – 1.

3. Oceny śródroczne i roczne z religii nie mają wpływu na ocenę klasyfikacyjną zachowania.

§ 12

1. Uczeń może nie być klasyfikowany z religii, jeżeli brak jest podstaw do ustalenia oceny śródrocznej lub rocznej z powodu nieobecności ucznia na tych zajęciach przekraczającej połowę czasu przeznaczanego na religię w szkolnym planie nauczania.

2. Termin egzaminu klasyfikacyjnego z religii uzgadnia się z uczniem i jego rodzicami (prawnymi opiekunami).

3. Egzamin klasyfikacyjny z religii przeprowadza się w formie pisemnej i ustnej.

4. Egzamin klasyfikacyjny z religii przeprowadza nauczyciel religii w obecności innego nauczyciela religii wskazanego przez dyrektora szkoły.

5. W czasie egzaminu klasyfikacyjnego z religii mogą być obecni – w charakterze obserwatorów – rodzice (prawni opiekunowie) ucznia.

6. Z przeprowadzonego egzaminu klasyfikacyjnego z religii sporządza się protokół zawierający w szczególności:

- 1) imiona i nazwiska członków komisji, o których mowa w ust. 4,
- 2) termin egzaminu klasyfikacyjnego;
- 3) zadania (ćwiczenia) egzaminacyjne;
- 4) wyniki egzaminu klasyfikacyjnego oraz uzyskane oceny.

Do protokołu dołącza się pisemne prace ucznia i zwięzłą informację o ustnych odpowiedziach ucznia. Protokół stanowi załącznik do arkusza ocen ucznia.

7. W przypadku nieklasyfikowania ucznia z religii w dokumentacji przebiegu nauczania zamiast oceny wpisuje się „nieklasyfikowany”.

8. Fakt nieklasyfikowania ucznia z religii nie ma wpływu na promocję do klasy programowo wyższej ani na ukończenie szkoły.

§ 13

Ustalona przez nauczyciela religii albo uzyskana w wyniku egzaminu klasyfikacyjnego ocena roczna z religii jest ostateczna, z zastrzeżeniem ust. § 14.

§ 14

1. Uczeń lub jego rodzice (prawni opiekunowie) mogą zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły, jeżeli uznają, że ocena roczna z religii została ustalona niezgodnie z zasadami dotyczącymi trybu ustalania tej oceny. Zastrzeżenia mogą być zgłoszone w terminie 7 dni od dnia zakończenia zajęć dydaktyczno–wychowawczych.

2. W przypadku stwierdzenia, że ocena roczna z religii została ustalona niezgodnie z zasadami dotyczącymi trybu ustalania tej oceny, dyrektor szkoły powołuje komisję, która przeprowadza sprawdzian wiadomości i umiejętności ucznia, w formie pisemnej i ustnej, oraz ustala ocenę roczną.

3. Termin sprawdzianu, o którym mowa w ust. 2 uzgadnia się z uczniem i jego rodzicami (prawnymi opiekunami).

4. W skład komisji wchodzi:

- 1) dyrektor szkoły albo nauczyciel zajmujący w tej szkole inne stanowisko kierownicze – jako przewodniczący komisji,
- 2) nauczyciel religii prowadzący zajęcia z religii, który ocenę ustalił,
- 3) jeden lub dwóch nauczycieli religii z danej lub innej szkoły tego samego typu, prowadzących zajęcia z religii.

5. Nauczyciel, o którym mowa w ust. 4 pkt. 2, może być zwolniony z udziału w pracy komisji na własną prośbę. W takim przypadku dyrektor szkoły powołuje innego nauczyciela prowadzącego zajęcia z religii, z tym, że powołanie nauczyciela zatrudnionego w innej szkole następuje w porozumieniu z dyrektorem tej szkoły.

6. Ustalona przez komisję ocena roczna z religii nie może być niższa od ustalonej wcześniej oceny. Ocena ustalona przez komisję jest ostateczna.

7. Z prac komisji sporządza się protokół zawierający w szczególności:

- 1) skład komisji,
- 2) termin sprawdzianu, o którym mowa w ust. 2,
- 3) zadania (pytania) sprawdzające,
- 4) wynik sprawdzianu oraz ustaloną ocenę;

Protokół stanowi załącznik do arkusza ocen ucznia.

8. Do protokołu, o którym mowa w ust. 7, dołącza się pisemne prace ucznia i zwięzłą informację o ustnych odpowiedziach ucznia.

9. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił w wyznaczonym terminie do sprawdzianu, o którym mowa w ust. 2, może przystąpić do niego w dodatkowym terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły.

§ 15

1. Uczeń, który nie uzyskał oceny rocznej z religii lub uzyskał roczną ocenę niedostateczną powinien uzupełnić braki w następnym roku szkolnym, w formach i terminie ustalonych przez nauczyciela religii.

2. Przy uzupełnianiu braków przepis § 8 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 16

Oceną końcową z religii, wpisywaną na świadectwie ukończenia szkoły, jest ocena roczna uzyskana przez ucznia w klasie programowo najwyższej w danym typie szkoły.

† Kazimierz Nycz
Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski
Warszawa, 25 sierpnia 2008 r.

2.4. Komunikat Komisji Wychowania Katolickiego KEP w sprawie nauczania religii w pozaszkolnym systemie edukacji domowej

W związku z coraz powszechniejszym kształceniem uczniów w systemie edukacji domowej, Komisja Wychowania KEP wyraża następujące stanowisko w odniesieniu do nauczania religii:

1. Rodzice ucznia korzystającego z nauki w systemie pozaszkolnym, powinni zatroszczyć się o jego systematyczną katechizację.

2. Nauczanie religii w systemie edukacji domowej odbywa się na takich samych zasadach, jak w przypadku innych przedmiotów. Uczeń ma obowiązek zdawania egzaminów klasyfikacyjnych z religii.

3. O nauczaniu religii w systemie edukacji domowej rodzice powinni powiadomić księdza proboszcza parafii miejsca zamieszkania. Na jego ręce składają też zobowiązanie do przygotowania dziecka do egzaminu klasyfikacyjnego, który będzie obejmował wymagania programowe na poziomie danej klasy.

4. Nauczanie religii powinno być prowadzone zgodnie z aktualną *Podstawą programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* i programem

obowiązującym w danej diecezji oraz w oparciu o podręczniki zatwierdzone przez Komisję Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski. Szczegółowe wymagania programowe powinny być określone przez proboszcza miejsca, w którym prowadzona jest edukacja domowa.

5. Warunkiem przystąpienia ucznia do rocznego egzaminu klasyfikacyjnego z religii jest złożenie przez jego rodziców do końca września danego roku szkolnego na ręce dyrektora szkoły, do której ich dziecko jest przypisane, pisemnej deklaracji zawierającej takie życzenie.

6. Egzamin klasyfikacyjny z religii jest przeprowadzany zgodnie z „Zasadami oceniania osiągnięć edukacyjnych z religii rzymskokatolickiej w szkołach”, określonymi przez Komisję Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski (KWEP–C–464/08, 25 sierpnia 2008).

7. Zgodnie z *Dyrektorium Katechetycznym Kościoła Katolickiego w Polsce* przygotowanie do sakramentów świętych odbywa się zasadniczo w parafii zamieszkania ucznia. Rodzice powinni zgłosić zamiar przystąpienia dziecka do I Komunii św. lub bierzmowania księdzu proboszczowi i uzgodnić z nim zasady przygotowania do przyjęcia sakramentu.

8. W przypadku przygotowania uczniów do sakramentów świętych poza parafią zamieszkania, np. w ośrodkach formacyjnych katechezy domowej, należy o tym fakcie powiadomić proboszcza miejsca zamieszkania i uzyskać jego aprobatę.

Bp Marek Mendyk
Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 28 czerwca 2016 r.

2.5. Zasady prewencji i postępowania w pracy wychowawczej i duszpasterskiej z dziećmi i młodzieżą w archidiecezji częstochowskiej

Część I Zagadnienia wstępne

I. Zaangażowanie Kościoła na rzecz kultury ochrony i przejrzystości

1. Troska o dzieci i młodzież jest niezbywalną częścią misji powierzonej Kościołowi, który jako wspólnota wiernych zabiega o zbawienie każdego człowieka i dobro wspólne społeczności, w której realizuje swoje posłannictwo. Powinien zatem być wrażliwy na to, co służy prawdziwemu dobru wszystkich ludzi i nie być obojętny na to, co mu zagraża,

zwłaszcza w odniesieniu do małoletnich. Z tej racji podejmuje on działania promujące kulturę ochrony i przejrzystości, zmierzające do otoczenia ich troską i szacunkiem, by wzrastali w środowisku bezpiecznym, wolnym od wykorzystania, manipulacji, przemocy i nadużyć seksualnych. Służyć temu mają całościowe programy profilaktyki w zakresie ochrony dzieci i młodzieży, obejmujące różne sektory pracy z nimi w jednostkach kościelnych.

II. Cel i zakres dokumentu

2. Stosując się do wskazań Kongregacji Nauki Wiary¹ oraz Konferencji Episkopatu Polski², w tym także do lokalnych wytycznych biskupa miejsca³, zobowiązujących wszystkie dzieła prowadzone przez jednostki organizacyjne Kościoła, które podejmują pracę z małoletnimi i osobami bezradnymi, do opracowania i wdrożenia w życie procedur wpływających na tworzenie bezpiecznych środowisk formacji i edukacji chrześcijańskiej, opracowano *Zasady prewencji i postępowania w pracy wychowawczej i duszpasterskiej z dziećmi i młodzieżą w archidiecezji częstochowskiej*. Są one wspólne dla wszystkich dzieł wychowawczych i duszpasterskich w archidiecezji częstochowskiej. Wytyczają dla nich główne linie, nie opisując jednak szczegółowych kwestii specyficznych dla nich, ale zmierzają do tego, by dane jednostki kościelne wypracowały i stosowały w nich normy ochrony małoletnich i bezradnych, dostosowane do ich specyfiki, zgodnie z obowiązującymi w nich standardami z zachowaniem przepisów prawa kościelnego i państwowego.

3. Dokument ma na celu ochronę dzieci i młodzieży oraz osób bezradnych, w tym wyeliminowanie ryzyka nadużyć seksualnych w ścisłym tego słowa znaczeniu, ma pomóc uniknąć psychicznych i fizycznych przekroczeń granic intymności oraz przyczynić się do promocji ochrony

---

¹ Okólnik do Konferencji Episkopatów w sprawie opracowania „Wytycznych” dotyczących sposobów postępowania w przypadku nadużyć seksualnych popełnionych przez duchownych wobec osób niepełnoletnich (3.05.2011); Franciszek, *Motu proprio Vos estis lux mundi* (7.05.2019).

² *Prewencja nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży i osób niepełnosprawnych w pracy duszpasterskiej i wychowawczej Kościoła w Polsce* (10-11.06.2014); *Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia* (6.06.2017).

³ *Procedura postępowania w wypadku wykroczeń duchownych* (1.03.2013).

małoletnich przed różnymi formami przemocy i wykorzystania również poza środowiskiem kościelnym. Jest ukierunkowany na motywowanie do autorefleksji nad właściwymi sposobami zachowań w dziedzinie ochrony oraz bezpieczeństwa dzieci i młodzieży. Przekazuje wskazówki, przykłady dobrych praktyk, procedur oraz konsekwencji prawnych zaniedbań bądź naruszeń przepisów prawa dotyczących ochrony małoletnich przed wszelką formą przemocy, w tym seksualnej.

III. Adresaci zasad prewencji i profilaktyki

4. Dokument jest przeznaczony dla wszystkich zaangażowanych w dzieła wychowawcze i duszpasterskie w archidiecezji częstochowskiej, a w szczególności jest adresowany do duchownych, wychowawców, nauczycieli, animatorów, wolontariuszy, praktykantów i stażystów oraz świeckich zatrudnionych na różnych stanowiskach i podejmujących określone zakresy odpowiedzialności.

Część II

Kodeks zachowań wobec małoletnich

I. Wskazania ogólne

5. Przyrodzona i niezbywalna godność każdego człowieka stanowi źródło wolności i jego praw, jest ona nienaruszalna a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem odpowiedzialnych za wychowanie dzieci i młodzieży.

6. Należy unikać takich zachowań, które będą odbierane jako brak szacunku i naruszenie godności oraz integralności cielesnej i duchowej.

7. Należy zachować zasadę równego traktowania małoletnich w atmosferze poszanowania ich praw, bez faworyzowania pojedynczych osób.

8. Sprawującym opiekę nad dziećmi i młodzieżą zakazuje się stosowania kar cielesnych.

9. Należy unikać zachowań, które miałyby znamiona przemocy psychicznej, a które byłyby odbierane przez małoletnich jako poniżanie, dokuczanie, wykluczenie, odrzucenie, dyskryminację czy pogardliwe traktowanie.

10. Należy zadbać, by tego typu zachowania nie były udziałem dzieci i młodzieży w odniesieniu do ich rówieśników.

11. Nie wolno przekraczać ogólnie przyjętych wzorców zachowań, podejmując działania, które byłyby nieakceptowane przez rodziców czy opiekunów prawnych małoletnich.

II. Wskazania szczegółowe

12. Nie należy przebywać z osobą małoletnią w pojedynkę w pomieszczeniach niedostępnych dla innych.

13. Jeżeli zachodzi konieczność indywidualnego spotkania z małoletnim, należy zadbać, by nie odbywało się ono w warunkach całkowitej izolacji. Winno być ono przeprowadzone za wiedzą rodziców (opiekunów prawnych), przy jednoczesnym poinformowaniu o danym fakcie właściwych przełożonych. Przy ustalaniu pory spotkań i ich częstotliwości należy kierować się roztropnością i dobrem małoletniego.

14. W sytuacji, gdy spotkanie indywidualne związane jest ze spowiedzią, i to poza kościołem, należy zadbać, by sakrament był godnie sprawowany w okolicznościach gwarantujących tajemnicę spowiedzi oraz dopilnować zachowanie zapisów niniejszego dokumentu.

15. Składanie wizyt w miejscu zamieszkania małoletnich powinno mieć charakter wyjątkowy, winno być determinowane uzasadnioną potrzebą i odbywać się w obecności rodziców (opiekunów prawnych).

16. Wyjazdy turystyczno-wypoczynkowe z dziećmi i młodzieżą przed ukończeniem osiemnastego roku życia powinny być starannie planowane, zgodnie z wymogami prawa, i uzgadniane z właściwym przełożonym, uwzględniając wymogi związane z odpowiednią liczbą wykwalifikowanych opiekunów weryfikowanych w Krajowym Rejestrze Karnym czy Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, i za pisemną zgodą rodziców (opiekunów prawnych).

17. Należy unikać przewozu małoletnich prywatnym samochodem, zwłaszcza w pojedynkę. Jedyne w wyjątkowych przypadkach i za wyraźną pisemną zgodą rodziców (opiekunów prawnych) ich transport może być przeprowadzony, mając jednak na względzie wszelkie obostrzenia prawne w tym zakresie.

18. Nie można częstować małoletnich papierosami, alkoholem czy też środkami odurzającymi (narkotyki, dopalacze), ani pozwalać na ich zażywanie przez dzieci i młodzież.

19. Podejmując rozmowy na temat płciowości należy robić to z największą delikatnością. Trzeba wystrzegać się wszelkich żartów o podtekście seksualnym oraz komplementowania odnoszącego się do wyglądu i rozwoju fizycznego, co mogłoby być dwuznacznie odebrane.

20. W sytuacji organizowania gier i zabaw dla dzieci i młodzieży należy strzec się wszelkiego przekroczenia granic intymności fizycznej

i emocjonalnej.

21. Dzieciom i młodzieży przysługuje prawo do prywatności, szczególnie w miejscach noclegowych, natryskach, przebieralniach, łazienkach czy toaletach. W tego typu sytuacjach nie wolno wykonywać żadnych zdjęć ani nagrań i należy zadbać, by nie czynili tego również sami wychowankowie.

22. Fotografowanie małoletnich i upublicznianie ich zdjęć powinno odbywać się wyłącznie za przyzwoleniem rodziców i zgodnie z aktualnymi wymogami realizowanej polityki ochrony danych osobowych.

23. Sypialnie małoletnich oraz toalety i prysznice w miejscach zbiorowego przebywania winny być wydzielone dla obu płci z zagwarantowaniem w nich bezpieczeństwa, by nie dochodziło w tych miejscach do przemocy rówieśniczej.

24. Osoba dorosła nie powinna spać w pokoju z dziećmi lub młodzieżą. W sytuacjach losowych, wymagających pozostania opiekuna w sypialni małoletnich, należy o tym fakcie powiadomić przełożonego (dyrektor ośrodka, kierownik wycieczki).

25. W zakresie higieny osobistej małoletni nie powinni być wyręczani (mycie się, przebieranie itp.), o ile są w stanie wykonać ją samodzielnie, chyba, że jest to konieczne ze względu na wiek albo niepełnosprawność. W takiej sytuacji czynności te powinny być przeprowadzone za zgodą rodziców (opiekunów prawnych).

26. Wychowawcy powinni cechować się właściwym taktem w ubiorze bez epatowania nagością w obecności małoletnich.

27. Parafie, które umożliwiają dzieciom i młodzieży korzystanie z Internetu, powinny podjąć działania zabezpieczające przed dostępem do treści stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju i bezpieczeństwa poprzez zainstalowanie zabezpieczającego oprogramowania.

28. Małoletni powinni być pouczeni o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu, a ich aktywność w tym zakresie winna być monitorowana przez osobę dorosłą.

29. Komunikacja elektroniczna i telefoniczna z dziećmi i młodzieżą powinna występować wyłącznie w celach koniecznych, związanych z zaangażowaniem duszpasterskim, najlepiej przy użyciu oficjalnego adresu mailowego lub profilu albo służbowego lub ogólnodostępnego telefonu.

Część III

Procedury postępowania w sytuacji ujawnienia wykorzystania

I. Zasady rozmowy z osobą zgłaszającą wykorzystanie seksualne lub inne nadużycie

30. W przypadku otrzymania informacji o tym, iż wobec małoletniego przekroczono granice intymności należy podjąć czynności zmierzające do powstrzymania krzywdy i zapewnienia mu bezpieczeństwa.

31. Wiadomość o doznanej przez małoletniego krzywdzie może pochodzić z różnych źródeł, nigdy nie powinna być jednak bagatelizowana i lekceważona.

32. Słuchając małoletniego należy zachować spokój i traktować jego relację poważnie, przeznaczając na to tyle czasu ile on potrzebuje, uściślając fakty bez stosowania sugestii i posługując się jego terminologią.

33. Należy zadbać o atmosferę zaufania i akceptacji, skupienia i neutralności, bez ekspresji wyrażającej uczucia, przeżycia czy myśli.

34. Należy utwierdzić pokrzywdzonego, że postąpił właściwie szukając pomocy i ujawniając nadużycie.

35. W czasie rozmowy ze zgłaszającym należy poinformować go, że zostaną podjęte odpowiednie kroki, by mu pomóc.

36. Należy wskazać mu, gdzie może szukać dalszej pomocy i zaproponować towarzyszenie w drodze do właściwej osoby.

37. Nie wolno wyrażać oceniających komentarzy, fetować wyroków, stawiać hipotez czy parafrazować słów pokrzywdzonego.

38. Nie wolno tworzyć fałszywych obietnic związanych z trzymaniem sprawy w tajemnicy.

39. Ujawnione przez zgłaszającego treści nie mogą być udostępnione osobie postronnej, a zwłaszcza tej, która została oskarżona.

40. Należy uświadomić małoletniego, że swoimi informacjami musi się podzielić z innymi i że o całym zajściu zostaną powiadomione kompetentne osoby. Nie one jednak będą podejmowały decyzje czy nadużycie faktycznie miało miejsce, lecz odpowiednie organy i instytucje do których sprawa zostanie skierowana.

41. Należy sporządzić notatkę z przeprowadzonej rozmowy i ją podpisać. Jeśli to możliwe, powinien to uczynić również zgłaszający. Powinna ona zawierać opis zdarzenia oraz dane personalne ofiary i sprawcy, a także personalia sporządzającego notatkę służbową.

42. Należy niezwłocznie poinformować o zaistniałej sytuacji właściwego przełożonego.

II. Procedura interwencji

43. Wszystkie osoby, o których mowa w punkcie 4, które otrzymały zgłoszenie o podejrzeniu, zarzutach lub fakcie przemocy bądź nadużycia wobec małoletniego, odpowiadają za podjęcie odpowiednich działań zgodnie z niniejszą procedurą.

44. Treścią zawiadomienia nie mogą być w żadnym wypadku wiadomości uzyskane w ramach spowiedzi czy kierownictwa duchowego. W takim przypadku należy podjąć próbę nakłonienia penitenta, aby poza forum wewnętrznym ujawnił zaistniałe fakty.

45. W sytuacji otrzymania sygnału o przemocy lub nadużyciu wobec małoletniego, właściwym przełożonym, którego należy poinformować o zaistniałym zdarzeniu jest: proboszcz – w parafii; dyrektor – w szkole; prezes – w stowarzyszeniu; kierownik wycieczki – w czasie wyjazdu organizowanego w ramach wycieczki dzieci i młodzieży oraz analogicznie każdy przełożony danej jednostki organizacyjnej w diecezji. Jeśli podejrzenie dotyczy wymienionych osób, zgłoszenie należy przekazać organowi nadrzędnemu. Wskazane wyżej osoby, zawsze są zobligowane przekazać zgłoszenie niezwłocznie do biskupa miejsca, który podejmie w tej materii odpowiednie kroki.

46. Zgłoszenie można kierować również do delegata biskupa częstochowskiego do spraw ochrony dzieci i młodzieży, którego dane kontaktowe znajdują się na stronie internetowej Kurii Metropolitalnej.

47. Notatka służbowa, o której mowa w punkcie 41, powinna być przekazana właściwemu przełożonemu.

48. Małoletni zgłaszający, występujący w charakterze ofiary, powinien być otoczony pomocą psychologiczną i duchową, zgodnie z przyjętymi zasadami zawartymi w *Wtycznych w Aneksie nr 1*. Jeśli wyrazi wolę skorzystania z niej należy go skierować do diecezjalnego duszpasterza do pomocy duchowej ofiarom i ich rodzinom, którego dane kontaktowe znajdują się na stronie internetowej Kurii Metropolitalnej.

49. Osobę tę należy poinstruować o obowiązku złożenia zawiadomienia do organów ścigania, o ile zgłoszenie dotyczy czynu zabronionego w rozumieniu artykułu 197 § 3 i 4, 198 i 200 Kodeksu Karnego, co powinna poświadczyc na piśmie. Należy ją również poinformować, że władza kościelna dokona takiego zawiadomienia jeśli tego jeszcze nie uczyniła albo nie zamierza tego uczynić, postępując zgodnie z procedurą postępowania zawartą w *Wtycznych w Aneksie nr 2*.

50. Niezależnie od podjętych działań, o których mowa powyżej, jeśli nadużycie zostało dokonane przez duchownego, biskup diecezjalny podejmuje stosowne działania zlecając odpowiedniemu kapłanowi lub komisji podjęcie wstępnego dochodzenia kanonicznego, zgodnie z zapisami dokumentu *Wytyczne*.

51. Do czasu wyjaśnienia zarzutów duchowny nie może być dopuszczony do pracy z dziećmi i młodzieżą ani nie może zostać przeniesiony do posługi w innej diecezji. W przypadku osoby świeckiej, wykonującej czynności w określonym dziele w diecezji, na podstawie umowy o pracę albo innej umowy, należy ją niezwłocznie odsunąć od pełnienia obowiązków służbowych.

52. W myśl *Wytycznych* oskarżony duchowny aż do momentu udowodnienia mu winy korzysta z domniemania niewinności. W żadnym wypadku nie może być pozbawiony prawa do obrony. Należy mu również ułatwić uzyskanie pomocy psychologicznej i prawnej oraz skierować go do kuratora dla duchownych, którego dane kontaktowe znajdują się na stronie internetowej Kurii Metropolitalnej. Gdyby podejrzenia nie zostały potwierdzone, powinno się uczynić wszystko, aby zostało przywrócone jego dobre imię, które ucierpiało na skutek bezpodstawnego oskarżenia.

53. Cała przedstawiona powyżej procedura powinna być interpretowana zgodnie z wykładnią prawa kanonicznego oraz polskim prawem karnym z jednoczesnym uwzględnieniem wskazań zawartych w dokumencie Konferencji Episkopatu Polski - *Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia*.

Część IV

Postanowienia końcowe

54. Mając na względzie dobro dzieci i młodzieży *Zasady prewencji i postępowania w pracy wychowawczej i duszpasterskiej z dziećmi i młodzieżą w archidiecezji częstochowskiej* wspierają pozytywne doświadczenia wychowawcze i procesy sprzyjające integralnemu rozwojowi wychowanków.

55. Nie powinny one w żadnym zakresie być tak interpretowane, by wpływać na ograniczenie dotychczasowych form działalności wychowawczej i duszpasterskiej. Ich zadaniem jest uczynienie tych praktyk

bardziej transparentnymi, a przez to bezpiecznymi zarówno dla dzieci i młodzieży, jaki i dla wszystkich osób zaangażowanych w dzieła wychowawcze i duszpasterskie archidiecezji częstochowskiej.

56. *Zasady prewencji i postępowania w pracy wychowawczej i duszpasterskiej z dziećmi i młodzieżą w archidiecezji częstochowskiej* winny być wdrożone w życie i stanowić punkt odniesienia w posłudze wychowawczej i duszpasterskiej z małoletnimi. Za ich wdrożenie odpowiada biskup miejsca, który decyduje o procedurze wprowadzania powyższych zasad.

57. Wszyscy duchowni archidiecezji częstochowskiej oraz pozostałe osoby wymienione w punkcie 4, zobowiązani są do zapoznania się z danym dokumentem i respektowania jego zapisów, co powinno być poświadczone na piśmie (Aneks). Tego typu deklaracja będąca zobowiązaniem przestrzegania powyższych zasad prewencji, winna być złożona w aktach osobowych i przechowywana w Kurii Metropolitalnej.

58. Rektorzy niższego i wyższego seminarium archidiecezji częstochowskiej są odpowiedzialni, wraz z moderatorami, za zapoznanie alumnow z niniejszym dokumentem, jak również *Wytycznymi*, zwłaszcza z *Zasadami formacji i profilaktyki* ujętymi w *Aneksie nr 3*, i odebranie od nich deklaracji, o której mowa w punkcie 57, i zdeponowanie jej w aktach osobowych każdego alumna.

59. Opisane powyżej zasady prewencji i postępowania z małoletnimi będą okresowo weryfikowane i nowelizowane.

60. Dokument *Zasady prewencji i postępowania w pracy wychowawczej i duszpasterskiej z dziećmi i młodzieżą w archidiecezji częstochowskiej* wejdzie w życie na mocy dekretu biskupa miejsca wprowadzającego jego normy.

Źródła

a) kościelne

1. *Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 2008.
2. Jana Pawła II, *Motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* (30.04.2001), „Acta Apostolicae Sedis” 93 (2001), nr 11, s. 737-739.
3. Franciszek, *Motu proprio Vos estis lux mundi* (7.05.2019), w: <https://www.vaticannews.va/pl/papiez/news/2019-05/motu-proprio-papieza-franciszka-vos-estis-lux-mundi.html>.
4. Kongregacja Nauki Wiary, „*Normae de gravioribus delictis*”: *Normy «motu proprio Sacramentorum sanctitatis tutela* (21.05.2010), „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie), 2010, nr 10, s. 57-59.
5. Kongregacja Nauki Wiary, *Modyfikacje wprowadzone do tekstu «Normae de gravioribus delictis»* (15.07.2010), „L'Osservatore Romano” (wydanie polskie), 2010, nr 10, s. 33-36.

6. Kongregacja Nauki Wiary, *Okólnik do Konferencji Episkopatów w sprawie opracowania „Wytycznych” dotyczących sposobów postępowania w przypadku nadużyć seksualnych popełnionych przez duchownych wobec osób niepełnoletnich* (3.05.2011), w: http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20110503_abuso-minori_pl.html.
7. Konferencja Episkopatu Polski, *Wytyczne dotyczące wstępnego dochodzenia kanonicznego w przypadku oskarżeń duchownych o czyny przeciwko szóstemu przykazaniu Dekalogu z osobą niepełnoletnią poniżej osiemnastego roku życia* (7-8.10.2014), w: *Seksualne wykorzystanie małoletnich w Kościele. Problem – Odpowiedź Kościoła – Doświadczenie Polskie*, red. A. Żak, E. Kusz, Kraków 2018, s. 255-276.
8. Konferencja Episkopatu Polski, *Prewencja nadużyć seksualnych wobec dzieci i młodzieży i osób niepełnosprawnych w pracy duszpasterskiej i wychowawczej Kościoła w Polsce* (10-11.06.2014), w: *Seksualne wykorzystanie małoletnich w Kościele. Problem – Odpowiedź Kościoła – Doświadczenie Polskie*, red. A. Żak, E. Kusz, Kraków 2018, s. 277-283.
9. Arcybiskup Metropolita Częstochowski, *Procedura postępowania w wypadku wykroczeń duchownych* (1.03.2013). <https://archiczesz.pl/zaw/zalaczniki/1512383275/1512405941.pdf>.

b) państwowe

1. *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku, Kodeks Karny* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1600).
2. *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku, Kodeks Postępowania Karnego* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1987, 2399).
3. *Ustawa z dnia 10 maja 2018 roku o ochronie danych osobowych* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1000, 1669).
4. *Ustawa dnia 13 maja 2016 roku o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym* (Dz. U. 2018 r., poz. 405).
5. *Rozporządzenie MEN z dnia 30 marca 2016 roku w sprawie wypoczynku dzieci i młodzieży* (Dz. U. z 2016 r., poz. 452).

Literatura

1. *Zasady i normy ochrony małoletnich oraz osób nieporadnych przed przemocą „Kodeks bezpieczeństwa”*, Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, prowincja krakowska, Kraków 2017.
2. *Zasady postępowania duchownych Ordynariatu Polowego wobec dzieci i młodzieży*, Warszawa 2019.
3. Centrum Ochrony Dziecka, *System prewencji (materiały szkoleniowe)*, Kraków [2018].
4. K. Feniks-Gaberle, R. Kałużka, *Ujawnienie przez dziecko wykorzystania seksualnego pracownikowi oświaty*, Warszawa 2018.